

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a teritoriálních studií

**Teritoriální spory v regionu Jihočínského a Východočínského moře a
vytváření exkluzivních ekonomických zón**

Diplomová práce

Autor: Bc. Kateřina Nováková

Vedoucí: Ing. Zbyšek Korecki, PhD.

Brno 2014

Abstrakt

Nováková, K. Teritoriální spory v regionu Jihočínského a Východočínského moře a vytváření exkluzivních ekonomických zón. Diplomová práce. Brno, 2014.

Předmětem diplomové práce jsou teritoriální spory v regionu Jihočínského a Východočínského moře. Teoretická část je zaměřena na historický a soudobý kontext sporů. V praktické části je uveden vývoj v regionu v posledním desetiletí. Surovinový kontext sporů byl zaměřen na rybolov jako na důležitý zdroj obživy. Závěrečná část obsahuje návrhy řešení situace v regionu.

Klíčová slova: Exkluzivní ekonomická zóna, Jihočínské moře, Čína, rybolov

Abstract

Nováková, K. Territorial disputes in South China Sea and East China Sea region and creation of exclusive economic zones. Thesis. Brno. 2014.

The subjects of the thesis are territorial disputes in South China Sea and East China Sea region. The theoretical part focuses on historical and contemporary context of disputes. In practical part development in region of last decade is shown. Material context of disputes is focused on fisheries which is the important source of livelihood there. The concluding proposal part contains some suggestions of solutions of the situation in this region.

Keywords: Exclusive economic zon, South China Sea, China, fisheries

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce, Ing. Zbyškovi Koreckimu, PhD., za odborné rady a veškerý svůj čas. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu a ohleduplnost.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci:

vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím

v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu

s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů

a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský

zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a

užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou

(subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční

smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit

případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich

skutečné výše.

V Brně dne:

.....

podpis

Obsah

1	Úvod	8
1.1	Cíl práce	8
1.2	Metodologie	9
2	Literární rešerše	10
2.1	Exkluzivní ekonomická zóna – EEZ	10
2.1.1	Historie vzniku námořních zákonů	10
2.1.2	Exkluzivní ekonomická zóna - EEZ	10
2.1.3	Historie vlastnictví sporných ostrovů	12
2.2	Ekonomická situace v regionu	14
2.2.1	Čínská lidová republika	14
2.2.2	Japonsko	17
2.2.3	Tchaj-wan	18
2.3	Rybolov	19
2.3.1	Nutriční hodnoty	22
2.3.2	Druhy ryb	23
2.3.3	Rybářské flotily	24
2.4	Armáda	25
2.4.1	Vojenské výdaje	26
2.4.2	Regionální bezpečnostní struktury	27
3	Analytická část	29
3.1	Exkluzivní ekonomická zóna	29
3.2	Ekonomická situace v regionu	32

3.3	Rybolov.....	37
3.3.1	Udržitelná produkce ryb	43
3.4	Armáda.....	48
3.4.1	Vojenské výdaje	48
3.4.2	Bezpečnostní struktura	54
4	Návrhová část	55
4.1	Exkluzivní ekonomická zóna.....	55
4.2	Ekonomická situace v regionu	56
4.3	Rybolov.....	57
4.4	Armáda.....	58
5	Závěr.....	59
6	Zdroje	60
7	Seznam obrázků.....	68
8	Seznam grafů	68
9	Seznam tabulek.....	69
10	Přílohy	70

Použité zkratky

ASEAN – Sdružení národů jihovýchodní Asie (Association of South East Asian Nations)

CPI – Index vnímání korupce (Corruption Perception Index)

ČLOA – Čínská lidová osvobozenecá armáda

EEZ – Exkluzivní ekonomická zóna (Exclusive economic zone)

FAO – Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization)

FDIs - Přímé zahraniční investice (Foreign direct investments)

HDI – Index lidského rozvoje (Human Development Index)

HDP – Hrubý domácí produkt

IISS – Mezinárodní institut pro strategická studia (International Institute for Strategic Studies)

OSN – Organizace spojených národů

SIPRI – Stockholmský mezinárodní institut pro výzkum míru (Stockholm International Peace Research Institute)

UNCLOS – Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (United Nations Convention on the Law of the Sea)

USA – Spojené státy americké (United States of America)

USD – Americký dolar (US Dollar)

1 Úvod

Region Jihočínského a Východočínského moře je v současné době hojně diskutované téma. Od starověku probíhaly v oblasti boje o teritoria a některé z nich přetrvaly až do dnešní doby. Spory jsou v zásadě vedeny o vlastnictví ostrovů v Jihočínském a Východočínském moři. Ostrovy jako takové však nemají velkou cenu, ale slouží jako prostředek pro vlastnictví vod kolem těchto ostrovů. Vody Jihočínského a Východočínského moře jsou velice bohaté na ložiska ropy a zemního plynu, jsou však bohaté také na ryby a mořské plody, které představují potravu pro stále rostoucí populace v teritoriu.

Se vzrůstajícím napětím v regionu vyvstávají otázky bezpečnosti celé oblasti Jihočínského a Východočínského moře. Situace v regionu se tak stává velice vážnou. Ubývající surovinové zásoby a zvýšená potřeba potravin po narůstající populaci nepřispívá k uklidnění sporů. Spory o suroviny budou v budoucnu častější po celém světě.

Převážná část publikovaných odborných prací je zaměřena na čerpání ropy z Jihočínského moře. Tato práce není zaměřena na tuto problematiku a bude se zabývat převážně rybolovem a jeho udržitelným stavem, přestože ropa je v dnešní době důležitou komoditou, potravinová bezpečnost nemůže být opomíjena. Ryby a mořské plody představují nedílnou součást stravy místních obyvatel a rybí maso je mnohdy jediné, které mohou do své stravy zařadit.

Země regionu jsou na různém stupni rozvoje. Čína je největší a nejsilnější stát ve východní Asii a je také hlavním iniciátorem sporů v oblasti. Od poloviny 20. století si nárokuje téměř celou oblast Jihočínského moře. Nyní okolní státy žádají přerozdělení oblasti.

1.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce „Teritoriální spory v Jihočínském a Východočínském moři“ bylo analyzovat teritoriální nároky vybraných zemí na sporná území v oblasti Jihočínského a Východočínského moře a jejich vliv na ekonomickou a bezpečnostní situaci v regionu. Analyzovat stav rybolovu v regionu Jihočínského a Východočínského moře se zaměřením na obnovitelnost rybích populací v teritoriu a jeho vliv na

potravinovou bezpečnost. Provedením analýzy výdajů na armádní sektor predikovat vývoj bezpečnostní stability v regionu. Na základě výsledků analýzy predikovat pravděpodobný vývoj situace v regionu z hlediska regionálních bezpečnostních struktur.

Práce je zaměřena na tři země Východní Asie, a to Čínu, Japonsko a Tchaj-wan. Pro surovinový kontext sporů v regionu Jihočínského a Východočínského jsou analyzovány ryby. V regionu jsou bohatá naleziště ropy a zemního plynu, ale tento faktor nebude v práci dále zkoumán.

Zdroje potřebné ke zpracování této práce jsou v českém a anglickém jazyce. Názvy uváděné v textu jsou přeloženy do českého jazyka nebo uvedeny v běžně používané formě.

1.2 Metodologie

Analýza teritoriálních sporů v Jihočínském a Východočínském moři je založena na rešerši odborných textů, statistikách mezinárodních organizací a ostatních akademických prací. Ekonomický a demografický vývoj vybraných zemí je komparován a na základě analýzy určen předpokládaný budoucí vývoj. V návrhové části je použita metoda indukce k vyvození závěru z dílčích částí a dedukce pro určení logicky vyplívajících závěrů.

2 Literární rešerše

2.1 Exkluzivní ekonomická zóna – EEZ

2.1.1 Historie vzniku námořních zákonů

Již v hlubokém starověku lidé chápali potřebu stanovení určitých pravidel, které by se týkaly námořní dopravy. Z doby 900 př.n.l. až 800 př.n.l. se dochoval fragment Rhodského zákona (lex Rhodia de iactu). Zákon se týkal vyhození zboží přes palubu.¹ Další zákony a rozpracování tohoto stávajícího nalezneme ve spisech vydaných roku 533 n.l. za vlády římského císaře Justiniána. Ten nechal sepsat všechny doposud vydané zákony do souvislé sbírky. Dílo vše obsahující (Digesta seu Pandectae) je soupis veškerého římského práva. Zákony byly zaznamenány na 50 svazcích.² Kolem roku 1000 měly italské přístavní státy velkou moc, kterou se snažily prosadit vlastními zákony. Ty však nebyly nijak všeobecně přijímány. Až ve 13. století vznikl další široce uplatňovaný zákoník. Název díla zněl Consolat de Mar a byl sepsán v Barceloně. Po Španělsku tento zákon přijala Francie a následně také Itálie. Tento dokument můžeme považovat za základ moderního námořního práva. Od středověku se začalo námořní právo slučovat s obchodním a stalo se jeho podskupinou. Bez větší změny námořní zákony přetrvaly až do 19. století, kdy vznikly zákony Námořního soudu.³

2.1.2 Exkluzivní ekonomická zóna - EEZ

V česky psaných publikacích se používá termín exkluzivní nebo výlučná ekonomická zóna. EEZ je zóna, pás moře, podél pobřeží. Již ve středověku vznikaly dokumenty upravující tuto problematiku. V té době se jednalo spíše o možnost operovat v těchto oblastech než je výlučně vlastnit.

¹The Encyclopedia of Ancient History, First Edition. Edited by Roger S. Bagnall, Kai Brodersen, Craig B. Champion, Andrew Erskine, and Sabine R. Huebner, print pages 3970–3972.

²Corpus iuris civilis. In: *Iuridictum Encyklopedie o právu* [online]. 2010 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Corpus_iuris_civilis

³Maritime law. *Encyclopædia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/365510/maritime-law>

V současné době je právní rámec EEZ zakotven v Úmluvě Organizace spojených národů o mořském právu – UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea). Úmluva byla podepsána 10. prosince 1982 v Montego Bay na Jamaice.⁴

UNCLOS definuje EEZ následovně: „Výlučná ekonomická zóna je oblast nacházející se za pobřežním mořem a k němu přilehlá, ...“. UNCLOS stanovil širší EEZ do 200 námořních mil.⁵ Definuje řadu dalších pojmů, jedním z nich je obvyklá základní linie. Jedná se o linii, které dosahuje hladina vody při největším odlivu, nestanoví-li Ústava jinak. Teritoriální neboli výsoštné vody jsou podle UNCLOS vody ve vzdálenosti maximálně 12 námořních mil od obvyklé základní linie.⁶ Existuje zde několik výjimek. Teritoriální vody Řecka jsou široké pouze 6 námořních mil od pobřeží. Menší šíře je stanovena kvůli regulaci civilního letectva. Nestandardní šíři výsoštných vod má dále Jordánsko (3 námořní míle), Togo (30 námořních mil) a Turecko, které má v Egejském moři 6 námořních mil a v Černém moři základních 12 námořních mil. Peru, Ekvádor, Benin, Salvador a Somálsko si naopak nárokují celých 200 námořních mil jako výsoštné vody.⁷ Teritoriální vody jsou suverénní oblastí daného státu. Státy vlastníci výsoštné vody musí mimo jiné zajistit cizím plavidlům pokojné proplutí. Pokojné proplutí je definováno v oddílu 3, pododdílu A, článku 19 UNCLOS takto: „Proplutí je pokojné, pokud neohrožuje mír, veřejný pořádek nebo bezpečnost pobřežního státu. Takové proplutí probíhá v souladu s touto Úmluvou a s jinými pravidly mezinárodního práva.“⁸ V tomto oddílu je článek týkající se ponorek a dalších podmořských plavidel. Ústava ukládá všem těmto plavidlům povinnost plavit se v pobřežních vodách na hladině se vztyčenou vlajkou.

⁴ÚMLUVA Organizace spojených národů o mořském právu. In: 240/1996. 1996. Dostupné z: <http://www.windsea.cz/public/Image/sekce-typ-117/umluva-osn-o-morskem-pravu.pdf>

⁵1 námořní míle = 1852 metrů

⁶The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective. *Oceans & law of the sea United Nations* [online]. 1998 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm#Third Conference

⁷*Table of claims to maritime jurisdiction* [online]. 2011 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf

⁸ÚMLUVA Organizace spojených národů o mořském právu. In: 240/1996. 1996. Dostupné z: <http://www.windsea.cz/public/Image/sekce-typ-117/umluva-osn-o-morskem-pravu.pdf>

2.1.3 Historie vlastnictví sporných ostrovů

Spory o ostrovy v Jihočínském moři vznikly ve středověku. Od středověku do současnosti se na ostrovech, o které se nyní vedou spory, vystřídaly všechny země, které si je teď nárokují. Spory se vedou o Paracelské, Spratlyho a Pratské ostrovy. Ostrovy si nyní nárokuje Čína. EEZ patřící Číně tak zaujímá největší rozlohu Jihočínského moře a zasahuje do exkluzivních ekonomických zón dalších států. Čína argumentuje historickými dokumenty, které mapují rybolov v těchto oblastech z dynastie Ming (15. století n. l.) a dokonce z dynastie Chan (2. století n. l.).⁹ Čína se snaží vlastnit sebemenší ostrov či skalisko, které by vyčnívalo nad hladinu moře, čímž rozšiřuje svoje EEZ o dalších 200 námořních mil do všech směrů od půdy, která jim náleží. Boj o území se vede z důvodů získání přístupu k surovinám, které se zde nacházejí. Jedná se především o ropu a zemní plyn, ale také o možnost rybolovu. V oblasti žijí početné rybí populace, které poskytují obživu obyvatelům všech států v teritoriu. Z toho vyplývá, že stát s větší EEZ bude mít více možností na větší rybářský úlovek. V rámci udržitelného rozvoje rybích populací se snaží místní zastupitelé korigovat a snižovat množství vylovených ryb.¹⁰ Tuto problematiku upravuje Kodex správné praxe FAO pro odpovědný rybolov.¹¹ Přesto na mnoha místech planety probíhá rybolov ne zcela šetrným způsobem a rybí populace se nestíhají obnovovat.

UNCLOS neuvádí žádné výjimky v souvislosti s historickými državami. Podle úmluvy je EEZ vázána pouze na prosté pobřežní hranice. Proti tomu neustále vystupuje Peking a snaží se o změnu Ústavy, která by tyto historické skutečnosti zohledňovala.¹²

Japonsko se nachází ve Východočínském moři. Situace je zde však velice podobná. Jediným rozdílem je počet aktérů v tomto sporu. V regionu Jihočínského moře mezi sebou soupeří 6 států a ve Východočínském moři se spory o námořní prostor

⁹LIŠČÁK, Vladimír. Čína. 1. vyd. Praha: Libri, 2002, 223 s. Stručná historie států, sv. 2. ISBN 80-727-7109-4.

¹⁰UNSC *Problematika nerostných surovin – spor o Jihočínské moře*. Praha, 2012. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1352500163324UNSC_Problematika-nerostnych-surovin---spor-o-Jihocinske-more.pdf

¹¹Code of Conduct for Responsible Fisheries. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2014 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fishery/code/en>

¹²UNSC *Problematika nerostných surovin – spor o Jihočínské moře*. Praha, 2012. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1352500163324UNSC_Problematika-nerostnych-surovin---spor-o-Jihocinske-more.pdf

vedou pouze mezi třemi aktéry. Těmi jsou Čína, Japonsko a Tchaj-wan.¹³ Spor mezi Čínou a Japonskem gradoval na podzim roku 2012. Základem bylo nacionalistické smýšlení. V Číně se bouřily tisíce lidí, zapalovali japonské vlajky, ničili japonská auta a demonstrovali před japonskými firmami. V Japonsku probíhaly protesty značně mírněji a kultivovaněji. Obavy o vypuknutí sporu jsou namístě. Ozbrojený konflikt mezi těmito předními světovými ekonomikami by měl následky pro celý region možná i svět. Avšak právě jejich ekonomické postavení je zrazuje od přímého konfliktu. Japonsko je pro Čínu přední zahraniční investor a Čína je zase největší exportní partner Japonska.¹⁴ Předmětem sporu je osm malých útvarů v moři nazývaných v Japonsku Senkaku a v Číně Tiao-jü. Ostrovem je pouze 5 z nich, další tři jsou spíše skalisky. Souostroví Senkaku patří do prefektury Okinawa. Souostroví leží ve Východočínském moři. Jejich poloha je přibližně 170 kilometrů severně od Rjúkjú, 220 kilometrů na severovýchod od Taiwanu, 220 kilometrů od čínské pevniny a 410 kilometrů na západ od Okinawy.¹⁵ Historie těchto ostrovů je velice komplikovaná. Ve 14. století ostrovy objevila Čína. Čína ostrovy považovala po dlouhá staletí za své a ostrovy tvořily pomyslnou hranici mezi Tchaj-wanem a královstvím Rjúkjú. Roku 1879 Japonsko připojilo ostrov Rjúkjú a z něho se vydali prozkoumat i ostrovy Senkaku. Ty byly shledány neobydlenými a tedy 14. ledna 1895 připojeny k Japonsku. O tři měsíce později byla 17. dubna roku 1895, po vítězství Japonska v I. čínsko-japonské válce, uzavřena Šimonosecká mírová smlouva. Článek II. této smlouvy převádí Tchaj-wan a Pescadorské ostrovy pod svrchovanost Japonska. O ostrovech Senkaku se však v této smlouvě nijak nehovoří.¹⁶ Kolem roku 1900 na ostrovech vznikla manufaktura na sušení a sbírání peří. Pracovalo zde na 200 japonských obyvatel. Pro odcestování a založení podniku na ostrovech získali potřebná povolení od japonské vlády. Manufaktura byla provozována přibližně 40 let a poté co zkrachovala, obyvatelé ostrovy

¹³Bouřlivé vody Jihočínského moře: kdo s koho?. *Natoaktual.cz: Oficiální portál Informačního centra o NATO* [online]. 2012 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/bourlive-vody-jihocinskeho-more-kdo-s-koho-f2p-na_analyzy.aspx?c=A120828_114020_na_analyzy_m02

¹⁴Východočínské moře: v zajetí nacionalismu. In: *Sekuritaci: Studentský portál o bezpečnosti* [online]. 2012 [cit. 2014-11-17]. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/vychodocinske-more-v-zajeti-nacionalismu/>

¹⁵Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/c_m1/senkaku/page1we_000009.html

¹⁶Fact Sheet on the Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2012 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/senkaku/fact_sheet.html

opustili.¹⁷ Po druhé světové válce, v níž bylo Japonsko poraženo, se Japonci snažili, aby území, kterých se musejí vzdát, byla co nejmenší. Podle mírové smlouvy mělo být souostroví Senkaku předáno vládě USA. Proti tomu však vystoupil Sovětský svaz a ostrovy byly roku 1971 vráceny pod správu Japonska. Jak Čínská lidová republika, tak Tchaj-wan se proti výsledku ohrazují. Namítají, že mírová smlouva jednoznačně neurčila, komu mají ostrovy patřit. Čína se ohrazuje tím, že o ostrovy přišla až Šimonoseckou smlouvou a nikoli, když Japonci vztyčili na ostrově vlajku.¹⁸ Protesty Číny se dále zakládají na Postupimské deklaraci, která ukládá, že podmínky Káhirske deklarace musejí být dodrženy a japonská suverenita bude omezena na ostrovy Hokkaidó, Honšú, Šikoku, Kjúšú a některé malé ostrovy, které určí spojenci.¹⁹

Tchaj-wan se, stejně jako Čína, snaží v rámci historických souvislostí prosadit nárok na výše zmíněné ostrovy a tím rozšířit EEZ. Tchaj-wan má největší zájem o Paracelské ostrovy. Zde plánuje i výstavbu letištní plochy. V současné době má vliv na Pratských ostrovech.²⁰

2.2 Ekonomická situace v regionu

Práce je zaměřena na tři Asijské země, Čínskou lidovou republiku, Japonsko a Tchaj-wan. V následném textu budou uvedeny základní charakteristiky jednotlivých zemí a stručný popis současné ekonomické situace. Podrobněji bude ekonomická situace zemí rozebrána v analytické části práce.

2.2.1 Čínská lidová republika

Čína leží ve východní Asii a břehy omývá Tichý oceán. Čína sousedí se 14 státy, což je nejvyšší počet mezi ostatními zeměmi. V čele státu stojí prezident a hlavním městem je Peking. Rozloha je 9 596 960 km² a je tak čtvrtou největší zemí světa. Počet

¹⁷Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/c_m1/senkaku/page1we_000010.html

¹⁸Fact Sheet on the Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2012 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/senkaku/fact_sheet.html

¹⁹Potsdam Declaration. *Birth of the Constitution of Japan* [online]. 1945 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.ndl.go.jp/constitution/e/etc/c06.html>

²⁰Potsdam Declaration. *Birth of the Constitution of Japan* [online]. 1945 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.ndl.go.jp/constitution/e/etc/c06.html>

obyvatel je 1 355 692 576, údaj je z července roku 2014.²¹ V roce 1979 vláda zavedla politiku jednoho dítěte. Politická opatření podpořená sankcemi a tresty za neuposlechnutí snížila růst populace, jak bylo zamýšleno. Politika jednoho dítěte je charakterizována jako model „4-2-1“. Tedy každá další generace je o polovinu menší než generace předchozí. Politika jednoho dítěte neměla pouze kladný vliv na snížení populace, ale také negativní dopad, který se projevuje až v současné době. V čínské mladé populaci je výrazně vyšší počet mužů než žen. V nejmladší složce populace do 14 let je rozdíl mezi chlapci a dívkami přes 17 milionů. Ve druhé složce 14 – 24 let je rozdíl téměř 12 milionů. Přestože nerovnost mezi narozenými muži a ženami je obvyklá a souvisí s častější úmrtností mužů v mládí, v Číně není nerovnost vytvořena přirozeným vývojem, ale právě politikou jednoho dítěte. Možnost mít pouze jednoho potomka vedla množství rodin k opatřením, aby jim bylo právě dítě mužského pohlaví. Politika jednoho dítěte se již nedodrhuje tak striktně jako v počátcích. Obyvatelé jsou přesídlováni do oblastí s menší hustotou zalidnění, kde je jim dovoleno zakládat početnější rodiny.²² Index lidského rozvoje (HDI) je 0,719 a tím se Čína dostává na 91. místo. O tuto příčku se dělí se státem Svatý Vincent a Grenadiny. HDI je souhrnný ukazatel, který měří kvalitu lidského života. HDI se skládá ze tří faktorů. Je to hmotná životní úroveň, délka a kvalita života a vzdělání. Tento index od roku 1990 používá OSN ve svých výročních zprávách.²³

2.2.1.1 Ekonomické ukazatele

Od konce 70. let Čína změnila svůj postoj k ekonomice, upustila od centrálně plánované ekonomiky a přešla na systém tržní ekonomiky. V roce 2010 se stala Čína největším exportérem na světě. První důsledek reformy bylo zrušení kolektivizace zemědělství, pokračovalo to postupnou liberalizací cen a fiskální decentralizací. Státní podniky dostaly větší autonomii a byl podporován soukromý sektor, to vedlo k vývoji akciových trhů a moderního bankovního systému. V neposlední řadě se Čína otevřela

²¹China. *Central Intelligence Agency: The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

²²Jak a proč stárne Čína?. *Přírodovědci.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <https://www.prirodovedci.cz/geograf/clanky/jak-a-proc-starne-cina>

²³Human Development Index (HDI). *UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME: Human Development Reports* [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

zahraničnímu obchodu a také zahraničním investicím. Čína podporuje státní podniky z důležitých odvětví pro ekonomickou bezpečnost státu, a to především podniky pracující s přírodními zdroji. Bankovníctví a telekomunikace Čína také považuje za důležitá odvětví.²⁴ Snaží se podporovat průmyslové obory, které jsou globálně konkurenceschopné. Do roku 2005 byl čínský jüan pevně svázán s americkým dolarem. Kurz jüanu byl pevně nastaven na 8,28 jüanu za jeden dolar. Nejprve byl kurz upraven na 8,11 jüanu za jeden dolar a poté nahrazen systémem směnných kurzů tvořený měnovým košem. Měnový koš zahrnuje světové měny, které mají větší či menší vliv na tvorbu kurzu dané měny. Silný vliv na jüan má americký dolar, euro, japonský jen a jihokorejský won. Menší vliv na tvorbu výsledného kurzu má britská libra, thajský bhat, ruský rubl australský dolar, kanadský dolar a singapurský dolar.²⁵ Restrukturalizace ekonomiky, a tím zvýšení efektivity, zapříčinila od roku 1978 až desetinásobné navýšení HDP Číny. Velikost ekonomiky se obecně určuje pomocí HDP. Čínská ekonomika je v dnešní době druhou největší na světě, podle údajů Světové banky. Světová banka uvádí HDP v přepočtu na americké dolary. V roce 2013 bylo HDP Číny 9 240,3 miliardy amerických dolarů. Spojené státy, které jsou na prvním místě, měly v roce 2013 HDP v hodnotě 16 768,1 miliarda dolarů.²⁶ Přesto je v Číně příjem na obyvatele pod světovým průměrem. Čína se potýká se značným množstvím hospodářských problémů. Jedním z nich je vysoká míra domácích úspor. Domácí úspory jsou vypočteny jako rozdíl disponibilního důchodu, který vzniká po odečtení daní od příjmu, a spotřeby. Domácí úspory je potřeba snížit a dostat peníze do oběhu. Čína musí také snížit korupci a zamezit dalším hospodářským zločinům. Životní prostředí je další významnou kapitolou, o kterou se Čína doposud moc nezajímala. Rozvoj ekonomiky měl nepříznivý vliv na životní prostředí. Čínu sužuje znečištěné ovzduší, eroze půdy, a tím znehodnocení orných ploch, a také pokles hladiny spodních vod v severní části země. Pobřežní provincie se rozvíjejí rychleji než vnitrozemí, a to má za následek migraci obyvatelstva do měst ležících v těchto oblastech. V oblasti

²⁴China Economy. *Economy Watch: Follow the Money* [online]. 2013 [cit. 2014-11-21]. Dostupné z: http://www.economywatch.com/world_economy/china

²⁵Timeline: China's reforms of yuan exchange rate. In: *Reuters* [online]. 2012 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/04/14/us-china-yuan-timeline-idUSBRE83D03820120414>

²⁶ GDP (current US\$). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD/countries/IW?display=default>

energetiky vláda hledá doplňkové možnosti k používanému uhlí a ropě. Soustředí se převážně na jadernou energii a na alternativní zdroje.²⁷ Ekonomický růst je 7,7 %. Od předchozích let se jedná o nepatrné zpomalení, ale i přes to je to stále růst.²⁸

2.2.2 Japonsko

Japonsko leží ve východní Asii. Je tvořeno pásem ostrovů. Největší z nich jsou Hokkaidó, Honšú, Šikoku a Kjúšú. Japonsko je konstituční monarchie a v čele země stojí císař. Hlavní město je Tokio. Celková rozloha ostrovů je 377 835 km². Počet obyvatel je 127 103 388 a řadí tím Japonsko na 11. místo mezi ostatními zeměmi v počtu obyvatel.²⁹ HDI Japonska je 0,890 a je na 17. pozici ve světovém žebříčku.³⁰ I zde je věková pyramida regresivní. Věková pyramida je grafické znázornění určité populace na základě věku a pohlaví. Regresivní věková pyramida má málo početnou základnu dětí do 14 let. Se vzrůstajícím věkem roste i počet obyvatel a nejpočetnější je kategorie nad 65 let. Nejvíce lidí je v post reprodukčním věku, což zvyšuje zatížení ekonomiky.³¹

2.2.2.1 Ekonomické ukazatele

Ekonomika Japonska po II. světové válce rychle rostla. Bylo to především spoluprací mezi vládou a průmyslem, vysokou pracovní morálkou, osvojením složitých technologií a pouze malými výdaji na obranu. Všechny tyto faktory přispěly k raketovému vzestupu místní ekonomiky. Průměrný růst v roce 1960 byl 10 %. Postupně se tempo růstu snižovalo, ale výrazný pokles nastal až v roce 1990. Na přelomu milénia se tempo růstu mírně zvýšilo, ale ne na dlouho. Od roku 2008 se Japonsko potýká s ekonomickou recesí. Recese se projevuje zpomalením ekonomiky,

²⁷China. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

²⁸GDP growth (annual %). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

²⁹Japan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

³⁰Human Development Index (HDI). *UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME: Human Development Reports* [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

³¹Population pyramid. *Encyclopædia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/470464/population-pyramid>

negativně ovlivňuje zaměstnanost a výstupy ekonomiky.³² Důvodem je pokles investic do podnikání a současný pokles poptávky po japonských produktech. Japonský průmysl je silně závislý na dovozu surovin a paliv. Zemědělský sektor není velký, je přísně chráněný a značně dotovaný. Výnosy z polí jsou jedny z nejvyšších na světě. Japonci jsou tak soběstační v produkci rýže. Musejí však dovážet 60 % dalších potřebných potravin. Vláda se na konci roku 2009 snažila o oživení ekonomiky. O dva roky později však její snahy zhatilo ničivé zemětřesení a následná vlna tsunami, která zasáhla východní břehy Japonska 11. března 2011.³³ Od té chvíle, se japonská vláda snaží vrátit ekonomiku do bodu, na kterém byla před přírodní katastrofou. V současné době je japonská ekonomika na čtvrtém místě za USA, Čínou a Indií. Čína předstihla Japonsko v roce 2001 a Indie v roce 2012. V roce 2013 Japonsko rozhodlo o postupném navyšování daní. To by mělo zvýšit státní příjem a snížit veřejný dluh. Japonsko je na dobré cestě ukončit deflaci, ale vzhledem k dalším faktorům je to záležitost na delší období.³⁴

2.2.3 Tchaj-wan

Oficiální název je Čínská republika, která se rozkládá na ostrově Tchaj-wan. Státním zřízením je republika a hlavním městem je Taipei. Tchaj-wan leží ve východní Asii. Rozloha ostrova je 35 980 km². Počet obyvatel žijících na Tchaj-wanu je 23 359 928 a tím se dostává na 52. místo mezi ostatními zeměmi. Jako u obou předchozích zemí i zde populace stárne.³⁵ Spojené národy neuznávají Tchaj-wan jako samostatný stát, ale pouze jako provincii Čínské lidové republiky, proto neuvádí index HDI ve svých zprávách. Výpočty se však dají provést a Tchaj-wan by s indexem 0,882 zaujímal 21. místo.³⁶

³² Recese, deprese - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/recese_deprese

³³ Japan earthquake: Explosion at Fukushima nuclear plant. *BBC* [online]. 2011 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-12720219>

³⁴ Japan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

³⁵ Taiwan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>

³⁶ Taiwan ranks 21st in world human development index. *Focus Taiwan* [online]. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://focustaiwan.tw/news/asoc/201409180039.aspx>

2.2.3.1 Ekonomické ukazatele

Hospodářství na Tchaj-wanu je kapitalistické. Postupně se snižuje vliv vlády na vedení investic a zahraniční obchod. Pro Tchaj-wan je důležitý vývoz zejména elektroniky, strojů a petrochemických produktů. Tím se nastartoval hospodářský růst. Silná závislost na vývozu však způsobuje závislost na kolísání světové poptávky. V posledních letech se v regionu podepsalo značné množství dohod o volném obchodu. Tchaj-wan má dohodu s Čínou, Novým Zélandem a Singapurem. Tchaj-wan vykazuje velice kladnou obchodní bilanci. Devizové rezervy Tchaj-wanu jsou šesté největší po Číně, Japonsku, Saudské Arábii, Rusku a Švýcarsku. Tchaj-wan nejvíce dováží z Japonska a Číny. Z Tchaj-wanu se v podobě přímých zahraničních investic dostávají finance do Číny. Naopak i Čína posílá finance na Tchaj-wan v podobě přímých zahraničních investic (FDIs). Vztahy s pevninou by mohly přinést Tchaj-wanu nové ekonomické možnosti. Přestože ekonomiky jsou na sobě závislé, je zde otázka nedořešené politické situace mezi těmito dvěma státy. Ekonomický růst se v posledních letech pohyboval v rozmezí do 5 %. V roce 2013 to bylo 2.2 %.³⁷

2.3 Rybolov

V rámci FAO existuje oddělení, které se stará o světový rybolov. Fisheries and Aquaculture Department spravuje nejen rybolov, ale také chov vodních živočichů a pěstování vodních rostlin pro potravinářský průmysl.³⁸ Toto oddělení se snaží o udržitelný rozvoj rybolovu. Jejich posláním je naplnit některé cíle tisíciletí především v oblasti dostupnosti potravin pro rozvojové země.³⁹ Ryby a mořské plody tvoří převážně jediný zdroj proteinu pro tyto obyvatele.⁴⁰

Celosvětový objem výlovu a produkce akvakultury roste každým rokem. Jak je znázorněno v obrázku 1 od 90.let 20.století se výlov ustálil a roste objem produkce akvakultury. Akvakultura je cílený chov ryb, mořských živočichů a rostlin. První

³⁷Taiwan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>

³⁸What is Aquaculture?. *NOAA Fisheries* [online]. 2012 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: http://www.nmfs.noaa.gov/aquaculture/what_is_aquaculture.html

³⁹*Fisheries and Aquaculture Department* [online]. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fishery/about/en>

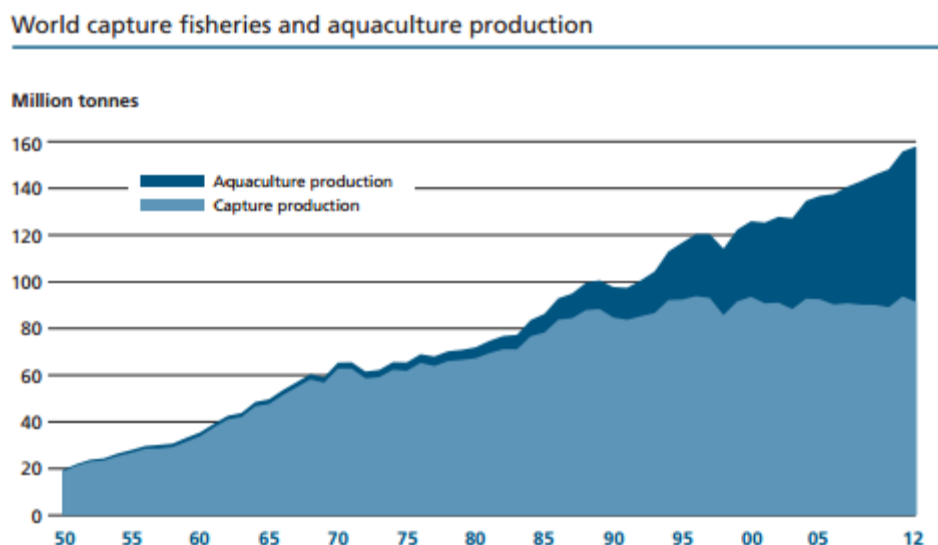
⁴⁰Detective work uncovers under-reported overfishing. In: *Nature* [online]. 2013 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.nature.com/news/detective-work-uncovers-under-reported-overfishing-1.12708>

zmínky o akvakultuře sladkovodních ryb pocházejí z Číny z období 2500 př.n.l. Ryby byly krmeny odpadním materiálem vzniklým z produkce hedvábí. Rybí maso obohacovalo proteinově chudou potravu Číňanů. Nejstarší dochovaný záznam o cíleném chovu či pěstování mořských živočichů a rostlin pochází z Japonska. Japonsko již po staletí produkuje ústřice a mořské řasy. Mořské řasy se používají na výrobu sushi.⁴¹ Druhy mořských i sladkovodních řas jsou v současnosti vyhledávaným doplňkem stravy či náhrady části stravy. Řasy mají velký obsah vitamínů a minerálních látek. Například *Chlorella Pyrenoidosa*, která se pěstuje na Tchaj-wanu, má schopnost vázat v těle těžké kovy a odvádět je z těla.⁴² Nárůst akvakultury přináší i negativa. Ve vodách je velké množství živin, které se do vody uměle přidávají pro rychlejší růst ryb. Velké množství živin však neprospívá pouze rybám, ale i ostatním organismům jako jsou řasy a sinice. V letních měsících, kdy stoupnou teploty, se tyto organismy přemnoží. Velké množství řas a sinic vypouštějí do vody toxické látky. Vrstva, kterou vytvoří na hladině, omezuje průchod slunečního záření a voda se méně okysličuje. Paradoxně tedy větší míra krmiva pro ryby způsobuje menší výnosy. I intenzivní mořská akvakultura má negativní vliv na okolí. V okolí klecového chovu jsou volně žijící ryby náchylnější k nemocem, protože i na mořské hladině se vytvářejí sinice a řasy jako na sladkovodních plochách a způsobují stejné problémy.⁴³

⁴¹ Akvakultura - Ryby došly!. In: *VTM E15* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/clanek/akvakultura-ryby-dosly>

⁴²Chlorella. *American Cancer Society* [online]. 2011 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: <http://www.cancer.org/treatment/treatmentsandsideeffects/complementaryandalternativemedicine/herbsvitaminsandminerals/chlorella>

⁴³ Akvakultura - Ryby došly!. In: *VTM E15* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/clanek/akvakultura-ryby-dosly>

Obrázek 1 světový objem výlovu a akvakultury zdroj: FAO

V roce 2012 bylo téměř 40 % celkové světové produkce ryb, vodních živočichů a rostlin produktem akvakultury. Pokud se nezmění trend vývoje, bude obsah produkce akvakultury růst a rybolov na volném moři bude soužit pouze jako doplňkový.⁴⁴

V rybářském průmyslu a v akvakultuře v roce 2012 pracovalo 25 % zaměstnaných lidí. Zaměstnanost v tomto odvětví klesá. Faktory, které snižují zaměstnanost v odvětví, jsou politická opatření a vývoj technologií. Politická opatření se týkala snižování počtu rybářských flotil. Se snížením počtů lodí se snížil i počet lidí na palubě. Nové technologie nahrazují lidskou práci, a již není potřeba tolik členů posádky jako na starších modelech rybářských lodí.⁴⁵

V roce 2013 publikoval přední mořský biolog Daniel Pauly studii, která dokumentovala čínský rybolov. Studie odhalila velice znepokojující stav rybolovu, který Čína praktikuje. Má početnou rybářskou flotilu a převážná část těchto lodí loví ve vodách v okolí Afriky. Africké vody jsou velice bohaté na ryby a mořské plody. Číňané budují továrny na zpracování ryb na africkém kontinentu a zaměstnávají místní obyvatelstvo. Tím ušetří na pracovní síle a jsou blíže lovištím. Smlouvy s africkými

⁴⁴ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁴⁵ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

obyvateli či státy jsou tajné. Podle výzkumu však Čína vyloví několikanásobně větší množství, než přiznává ve zprávách pro FAO. Množství vylovených ryb, dle zkoumaných skutečností, může být až 12krát vyšší. Čína uvádí množství kolem 400 000 tun. Realita by však mohla být někde mezi 3,6 až 6 miliony tun vylovených ryb.⁴⁶ Tímto jednáním bezohledně plundruje vody kolem Afriky. Tento problém se pak netýká pouze jednoho druhu ryb, který zrovna daná loď loví. Do rybářských sítí se chytne i velké množství ryb a mořských plodů, které daná posádka nechce. Tito jedinci se pak vrací zpátky do moře. Po traumatizující zkušenosti s výlovem jsou již mrtvé nebo nepřežijí návrat do moře. Pokud rybáři vyseparují druh ryby, pro kterou přijeli, naskýtá se další problém. Některé ryby jsou příliš malé, nedosáhly dospělosti, což u některých ryb může trvat například 4 roky. Tedy nedospěli do reprodukčního věku a populace se nemá jak obnovovat.⁴⁷

2.3.1 Nutriční hodnoty

Ryby a mořské plody by měly být součástí jídelníčku všech lidí. V této části se nebudeme zabývat otázkami znečištění moří a následnou toxicitou ryb v souvislosti s těžkými kovy, ale naopak velice kladným přínosem, který přináší konzumace ryb.

Všeobecně jsou ryby, stejně jako ostatní živočišné produkty, tvořeny vodou, základními živinami, vitamíny, minerály a stopovými prvky. Obsah jednotlivých složek u různých druhů ryb je rozdílný. Hlavní složkou, kterou z rybího masa čerpáme, je protein neboli bílkovina. Protein z ryb obsahuje veškeré potřebné esenciální aminokyseliny a proto je plnohodnotným zdrojem pro růst, vývoj a obnovu tkání.⁴⁸ Esenciální aminokyseliny jsou takové, které si tělo neumí vyrobit, a proto je odkázáno na jejich příjem v potravě nebo pomocí doplňků stravy. Rybí maso je pro člověka velice lehce stravitelné. Je to díky malému množství vazivových tkání v mase. Tepelná úprava ryb není nijak náročná na čas. Velice často se rovná nule, a to například při přípravě sushi. Mořské ryby na rozdíl od sladkovodních obsahují další velice prospěšné složky.

⁴⁶Detective work uncovers under-reported overfishing. In: *Nature* [online]. 2013 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.nature.com/news/detective-work-uncovers-under-reported-overfishing-1.12708>

⁴⁷Vyhynou mořské ryby kvůli naší zdravé stravě?. *Nadace na ochranu zvířat* [online]. 2003 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: <http://www.ochranazvirat.cz/74/czech/clanek/vyhynou-morske-ryby-kvuli-nasi-zdrave-strave/>

⁴⁸Ryby. *Nutricoach* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.nutricoach.cz/ryby--c51>

Těmi jsou nenasycené mastné kyseliny omega – 3 a omega – 6. Ani jednu z těchto složek si tělo neumí vyrobit a je nutné je přijímat v potravě. Největší obsah omega – 3 nenasycených mastných kyselin je v tučných rybách, jako je losos, makrela, sled' či sardinka. Tyto nenasycené mastné kyseliny jsou důležité pro tvorbu buněčných membrán. Snižují krevní tlak a tím omega – 3 příznivě ovlivňuje funkci srdce.⁴⁹ Ryby obsahují více minerálních látek než teplokrevná zvířata. Je to především fosfor, jód (v mořských rybách) a vápník. Obsahují také biologicky vázané prvky jako je železo, draslík, síra, fluor a hořčík. Ryby jsou ceněnou složkou potravy pro obsah vitamínů rozpustných v tucích jako je například vitamín A, D a v menším obsahu vitamín E. Rybí maso obsahuje i vitamíny rozpustné ve vodě. Jsou to vitamíny skupiny B. U mořských plodů je podíl látek podobný jako u ryb. Můžeme zdůraznit, že mořské plody mají větší obsah jódu a selenu. Jód je velice důležitý pro správnou funkci štítné žlázy a selen je výborný antioxidant.⁵⁰

V čínském moři se loví převážně tuňák, makrely, ančovičky a krevety. Tuňák pruhovaný je nejčastěji lovený druh tuňáka. Představuje až 50 % výlovu tuňáků. Tuňák pruhovaný dorůstá délky kolem 70 centimetrů, průměrná váha dospělého jedince je 5 kilogramů a obývá vody o teplotě 18 – 20°C tedy většinu vod tropického a subtropického pásu. Tuňák je masožravá ryba a loví nejčastěji malé hejnové ryby a sépie. Žije v hejnech na otevřeném moři v hloubce od 0 metrů do 250 metrů. Do pobřežních oblastí připlouvá pouze v letních měsících. Tření probíhá po celý rok a dospělý jedinec se může dožít až 12 let.⁵¹

2.3.2 Druhy ryb

Sardel peruánská je ryba již se v roce 2012 vylovilo přes 4,6 milionů tun. Těchto ryb se vylovilo nejvíce. Na druhém místě je Aljašská treska s 3,2 miliony tun. Dále je tu tuňák pruhovaný, sardinky, sled' obecný a makrela obecná. Tyto ryby představují

⁴⁹Význam mastných kyselin omega-3 a omega-6. *EUFIC* [online]. 2008 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.eufic.org/article/cs/nutrition/fats/artid/omega-3-a-omega-6/>

⁵⁰KAVKA, Miloš. *Ryby, ostatní vodní živočichové a výrobky z nich* [online]. 1. vyd. Praha: Sdružení českých spotřebitelů pro Českou technologickou platformu pro potraviny, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-808-7719-053. Dostupné z:

http://www.bezpecnostpotraviny.cz/UserFiles/publikace/WEB%20Ryby_FIN%201.pdf

⁵¹Tuňák pruhovaný. In: *Živá země* [online]. 2008 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://zivazeme.cz/atlas-ryb/tunak-pruhovany>

největší objem výlovu. Dalších druhů ryb se vyloví méně než 1,5 milionů tun.⁵² V Oblasti Jihočínského a Východočínského moře je jedna z nejvyšších úrovní biodiverzity.⁵³ Biodiverzita je definovaná jako druhová rozmanitost živých organismů na daném území v určitém čase.⁵⁴ Žije zde více jak 1700 druhů ryb, přes 180 druhů krevet a přes 70 druhů hlavonožců.⁵⁵

2.3.3 Rybářské flotily

Pro rybolov se používá veliké množství plavidel. Od vydlabaných kánoí po lodě delší než sto metrů. Faktory určující typ lodí jsou především finance, dále druh lovených živočichů či mořských plodů, jedná-li se o komerční rybolov či pro vlastní obživu. Důležitým faktorem jsou i klimatické podmínky, vzdálenost loviště od pobřeží a v neposlední řadě délka pobytu na moři. Od padesátých do osmdesátých let 20. století zažíval rybolov velkého rozmachu. To vedlo k jistým opatřením. Především to byla délka pobytu na moři.⁵⁶ V dnešní době si každý stát upravuje podmínky výlovu ve svých vodách sám. Mezinárodní pravidla, jak bylo zmíněno výše, určuje UNCLOS.⁵⁷

V roce 2012 byl celkový počet rybářských lodí přibližně 4,72 milionů. Z tohoto počtu patřilo 68 % lodí asijským vlastníkům. Na druhém místě byla Afrika, na kterou připadalo 16 % z celkového počtu lodí. Latinská Amerika a Karibik měla 8 % veškerých lodí. Severní Amerika a Evropa má nejmenší podíl na rybářské flotile, a to 2,5 % a 2,3 %. V námořních vodách z toho loví 3,2 milionu lodí (68 %), na

⁵²Vyhynou mořské ryby kvůli naší zdravé stravě?. *Nadace na ochranu zvířat* [online]. 2003 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: [http://www.ochranazvirat.cz/74/czech/clanek/vyhynou-morske-ryby-kvuli-nasi-zdrave-strave-/](http://www.ochranazvirat.cz/74/czech/clanek/vyhynou-morske-ryby-kvuli-nasi-zdrave-strave/)

⁵³Talaue-McManus L., *Transboundary Diagnostic Analysis for the South China Sea*, vol. 14, EAS/RCU Technical Report Series (Bangkok, Thailand: UNEP, 2000)

⁵⁴Biodiverzita. *Studentsummit* [online]. 2010 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1296051314990BGR_UNEP_Biodiverzita.pdf

⁵⁵Sustainable Management of Pelagic Fisheries in the South China Sea Region. In: *United Nations – The Nippon Foundation Fellow* [online]. 2006 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/nippon/unff_programme_home/fellows_pages/fellows_papers/khemakorn_0607_thailand.pdf

⁵⁶Fishing vessels. *Fisheries and Aquaculture Department* [online]. 2010 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fishery/topic/1616/en>

⁵⁷Mezinárodní vztahy v oblasti rybolovu. *Evropský Parlament* [online]. 2014 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.3.6.html

vnitrozemské vody tedy připadá 1,5 milionu lodí.⁵⁸ Do vnitrozemských vod patří veškeré vodní plochy, které jsou obklopeny pevninou. Vnitrozemské vody mohou být sladké, slané nebo brakické. Do vnitrozemských vod se zařazuje i Kaspické jezero a Černé moře.⁵⁹

Motorizované lodě zaujímají v celkovém počtu asi 70 %. Vyšší počet nemotorizovaných lodí má pouze Afrika, a to necelých 65 %. Nejnižší podíl lodí na lidský pohon má Severní Amerika, a to asi 3 %. Asie se drží světového průměru tedy 30 % nemotorizovaných lodí. V roce 2012 bylo z celkového počtu motorizovaných lodí 79 % menších než 12 metrů celkové délky a pouze okolo 2 % delších než 24 metrů. Rozdělení motorizovaných lodí po světě je následující. Asijští rybáři vlastní 72 % všech motorizovaných lodí. Na Latinskou Ameriku a Karibik připadá 9 % a na Afriku 6 %. Evropa, Severní Amerika a Blízký Východ mají po 4 % z celkového počtu rybářských lodí. Nejmenší motorizovanou rybářskou flotilu má Oceánie a Pacifická oblast, a to pouze kolem 1 % z počtu lodí s motorem.⁶⁰

2.4 Armáda

Hlavní vojenskou silou Číny je Čínská lidová osvobozená armáda (ČLOA). ČLOA vznikla 1. srpna 1927. Armáda se skládá z pozemních sil, námořnictva, do kterého spadá námořní pěchota a námořní letectvo, a letectva. Dalšími složkami jsou Lidová ozbrojená police, dělostřelecké sbory a záložní síly ČLOA. Vrchním velitelem vojsk je prezident. V Číně je povinná selektivní dvouletá vojenská služba. Pro dobrovolnou službu není stanoven minimální věk dobrovolníků. Všichni důstojníci ČLOA jsou dobrovolníky.⁶¹

Japonské síly sebeobrany jsou velice limitované Ústavou a nejsou klasickou armádou. Japonsko nedisponuje vojenskou silou, která by zaujímala první místa

⁵⁸*State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁵⁹Inland Waters Biodiversity - What is It?. *Convention on Biological Diversity* [online]. 2010 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cbd.int/waters/inland-waters/>

⁶⁰*State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁶¹China. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

světových ozbrojených sil.⁶² Vládním aparátem na správu ozbrojených složek je japonské Ministerstvo obrany. Vojáci jsou rozděleni mezi tři složky. Pozemní síly sebeobran, námořní síly sebeobran a letecké síly sebeobran. V Japonsku není zavedena povinná vojenská služba.⁶³

Na Tchaj-wanu jsou bojové složky rozděleny do několika kategorií. Jedná se o armádu, námořnictvo, letecké síly, pobřežní stráž, záložní ozbrojené síly a policejní ozbrojené síly. Na Tchaj-wanu je zavedena povinná vojenská služba. Služba trvá dva roky a ministerstvo Obrany se snaží implementovat systém dobrovolníků. Povinná služba však bude zachována v délce dva roky nebo budou muset odvedenci absolvovat 4 měsíční bojový výcvik.⁶⁴

2.4.1 Vojenské výdaje

V posledních letech Čína nešetřila na financování své armády. Porovnáme-li objem financí, dostala se na druhé místo za Spojené státy americké. Řádově se však ještě s USA nemůže rovnat. V roce 2013 Čína vydala na financování armády přes 150 miliard dolarů. Ve Spojených státech to bylo přes 650 miliard dolarů.⁶⁵ Musíme však zdůraznit že objem financí vynakládaných Pentagonem klesá a výdaje Číny naopak rostou. Snížení na straně americké vlády však není výrazné. Spojené státy si drží pozici vojenského hegemonu velmi silně. Další zásadní informací je fakt, že přibližně 50 % celosvětového objemu financí vynaložených na vojenské výdaje patří právě Spojeným státům a Číně. V porovnání s HDP tvoří čínské výdaje na armádu 2 % z celku.⁶⁶

⁶²Proč není 21. století japonské?. *Ústav mezinárodních vztahů Praha* [online]. 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/article/proc-neni-21-stoleti-japonske>

⁶³Japan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

⁶⁴Taiwan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>

⁶⁵Cross Database. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2012 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://portal.sipri.org/publications/pages/common/cross-search>

⁶⁶Military expenditure (% of GDP). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS>

Japonsko vydává na armádu okolo 1 % ze svého HDP. Výdaje na armádní jednotky se v posledních třech letech pohybují mezi 50 a 60 miliardami dolarů.⁶⁷ Za fiskální rok 2013 Japonské sebeobrané síly přijaly 287 nových vojáků. Finance jsou využívány na opravy bojových vozidel a plavidel a na vývoj a výrobu nových technologií. Novinkou je například nová raketa typu země – země. Raketa má lepší a přesnější naváděcí zařízení. Pro usnadnění vývoje byla jako základ použita starší raketa s dráhou země – loď.⁶⁸

Tchaj-wan na armádní složky vynakládá přes 2 % ze svého HDP. V reálných číslech to znamená výdaje ve výši 10 miliard dolarů. I Tchaj-wan navyšuje své vojenské výdaje. Mezi lety 2011 a 2012 navýšení činilo přes 700 milionů dolarů.⁶⁹

2.4.2 Regionální bezpečnostní struktury

Teorii regionálních bezpečnostních struktur popsal Buzan v knize *People, States and Fear* (1991). Existují globální bezpečnostní vztahy, kterých se účastní všechny státy. Bezpečnostní riziko však roste se zkracující se vzdáleností mezi aktéry. Vznikají tak regionální shluky aktérů, ovlivňující bezpečnostní situaci v daném regionu. Definice bezpečnostního komplexu jak uvádí Buzan a Wæver je „soubor jednotek, jejichž hlavní procesy sekuritizace a desekuritizace jsou natolik provázané, že problémy bezpečnosti každého z nich nelze přiměřeným způsobem analyzovat či řešit odděleně“.⁷⁰ Neznamena to však, že by regionální uskupení byla oddělena od dalších regionálních nebo globálních úrovní. Úrovně propojují další aktéři, kteří vstupují do regionu a ovlivňují bezpečnostní situaci v daném komplexu.

Bezpečnostní situaci v regionu Jihočínského moře ovlivňuje více faktorů. Nejvýznamnějším faktorem jsou spory o vlastnictví ostrovů a tím i EEZ, které by tím změnilo rozlohu. Vliv na situaci mají ozbrojené konflikty, které v regionu proběhly.

⁶⁷Cross Database. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2012 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://portal.sipri.org/publications/pages/common/cross-search>

⁶⁸Defense Programs and Budget of Japan. *Ministry of Defense* [online]. 2013 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://www.mod.go.jp/e/d_budget/pdf/250516.pdf

⁶⁹Cross Database. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2012 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://portal.sipri.org/publications/pages/common/cross-search>

⁷⁰Buzan, B. a Wæver, O. (2003): *Regions and powers: the structure of international security*, Cambridge: Cambridge University Press.

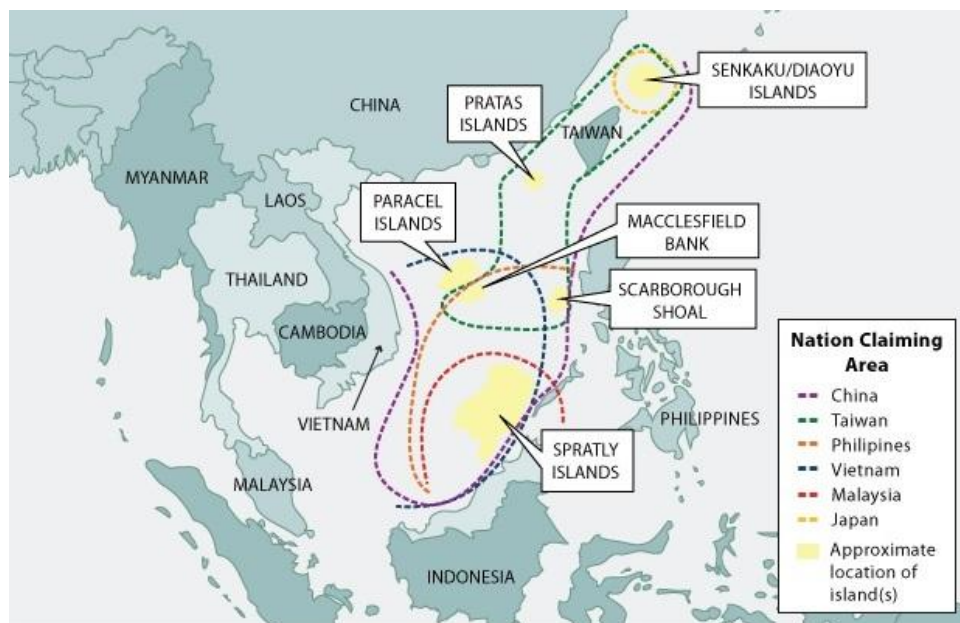
Investování do armádní techniky a do ozbrojených sil má také vliv na celkovou situaci v regionu. Japonsko zde vystupuje jako externí mocnost a primárně do shluku v Jihočínském moři nepatří. V japonském zájmu je urovnat spory v tomto teritoriu mírovou cestou. Více jak 60 % nerostných surovin, které dováží Japonsko, připluje přes Jihočínské moře. Japonsko současně se snahou o mírové řešení posiluje námořnictvo na případnou obranu obchodních tras.⁷¹

⁷¹Klare, M. (2001): Resource Wars: the new landscape of global conflict, New York: Metropolitan Books.

3 Analytická část

3.1 Exkluzivní ekonomická zóna

Jak již bylo zmíněno dříve EEZ je pásmo moře podél pobřeží. Ostrovy patřící jednotlivým zemím vytvářejí další pobřeží, od kterého se EEZ počítá. Situace v jihočínském a Východočínském moři je velice sporná a EEZ jednotlivých států se zde překrývají.

Obrázek 2 teritoriální nároky v regionu Jihočínského a východočínského moře zdroj: npr

Obrázek znázorňuje teritoria, která si jednotlivé státy nárokují. Je patrné, že téměř celé Jihočínské a část Východočínského moře jsou sporná území. Čína si nárokuje téměř celé Jihočínské moře. Další státy jsou skromnější a požadují pouze část těchto vod. Čína si území nárokuje na základě takzvané „nine-dotted line“, která byla poprvé vyznačena na čínské mapě z roku 1947 přerušovanou čarou.⁷² Existují dokumenty, které dokládají čínské vlastnictví některých ostrovů. Doklady legitimního

⁷² A National Strategy for the South China Sea. *The Heritage Foundation* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.heritage.org/research/reports/2014/04/a-national-strategy-for-the-south-china-sea#_ftn10

nároku oblasti vytyčené devíti bodovou čarou chybí.⁷³ Po prohlášení čínské suverenity nad územím, vytyčeným devíti bodovou linií, žádný ze sousedních států v Jihočínském moři nevznesl žádné námitky. Spojené státy i Evropa uváděli na svých mapách zmíněné území jako patřící Číně. Od 70. let se postoj sousedních států i nadnárodních společenstev změnil. Důvodem byla ropa a zemní plyn, kterých se v Jihočínském moři objevily rozsáhlé zásoby, podepsání úmluvy UNCLOS a posouvání geopolitických hranic v regionu. V řešení otázky přerušované linie vystupují i Spojené státy. USA podporuje mnohé zemně v regionu zejména na vojenské úrovni. Pokud by Čína získala pod nadvládu celé Jihočínské moře, skončil by tak americký vliv v této oblasti.⁷⁴ Následující obrázek znázorňuje Jihočínské moře a v něm zaznačené EEZ okolních států. EEZ vyznačená červenou barvou je EEZ patřící Číně bez ostrovů. Tedy základní EEZ, která je vymezena pouze od pobřeží pevniny.

⁷³ Analysis: China's nine-dashed line in South China Sea. *Reuters* [online]. 2012 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/05/25/us-china-sea-boundary-idUSBRE84O07520120525>

⁷⁴ Is the Nine-Dash Line in the South China Sea Legal?. *China US Focus* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.chinausfocus.com/peace-security/is-the-nine-dash-line-in-the-south-china-sea-legal/>

Obrázek 3 EEZ v Jihočínském a Východočínském moři zdroj: The Heritage Foundation

Uprostřed Jihočínského moře je sporné území, které si okolní státy snaží rozdělit. Devítí bodová linie zasahuje do EEZ, které patří okolním státům. Na obrázku 3 jsou zaznačeny EEZ bez sporných ostrovů.

Jihočínské moře je velice významným námořním koridorem. Jihočínské moře tvoří spojnici mezi Tichým a Indickým oceánem. Více jak polovina světových obchodních lodí proplouvá Jihočínským mořem. Jihočínské moře je největší obchodní cestou světa. Téměř jedna třetina obchodu s ropou, a více jak polovina zemního plynu, proplouvá přes Jihočínské moře.⁷⁵ Obchodní trasy spojují čínské, jihokorejské a japonské producenty s Evropou, která představuje hlavní odbytíště zboží. Z přístavů

⁷⁵ South China Sea. *U.S. Energy Information Administration* [online]. 2013 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.eia.gov/countries/analysisbriefs/South_China_Sea/south_china_sea.pdf

v Jihočínském moři vyplouvají lodě i na blízký východ a do Austrálie. Blízký východ a Austrálie slouží jako dodavatelé surovin. Lze předpokládat, že přes Jihočínské moře povedou obchodní trasy mezi Indií, Bangladéši a Spojenými státy jako exportními partnery.⁷⁶

Změna rozložení EEZ v regionu Jihočínského moře by vedla ke změnám ekonomickým i bezpečnostním. Národ, jemuž patří příslušná EEZ, může čerpat veškerá její přírodní i nerostná bohatství. V regionu Jihočínského moře jsou bohatá naleziště ropy a zemního plynu. Zásoby ryb z Jihočínského moře představují zdroj obživy pro obyvatele nebo zisk z jejich prodeje. Dále v oblasti EEZ platí právní opatření daného státu, jako jsou daně a poplatky, které připadají danému státu. Změnou současného rozložení EEZ by nejvíce trčila Čína. Jak je patrné z obrázku 3 Čína si nárokuje několikanásobně větší část, než jí byla určena smlouvou UNCLOS. Devíti bodová linie ohraničuje území o velikosti 3,5 milionů kilometrů². EEZ podle UNCLOS, která patří Číně má velikost 870 000 kilometrů². Rozloha Jihočínského moře nárokováná Čínou je 4 krát větší než EEZ podle UNCLOS. Pokud bychom uvažovali konstantní výnosy z celé plochy, Čína by ztratila 75 % příjmů z Jihočínského moře.

V roce 2002 podepsala Čína se státy ASEAN deklaraci o chování v Jihočínském moři. Podle deklarace měly být spory v regionu řešeny pouze mírovou cestou. Příslib mírových řešení Čína opakovaně porušila.⁷⁷

3.2 Ekonomická situace v regionu

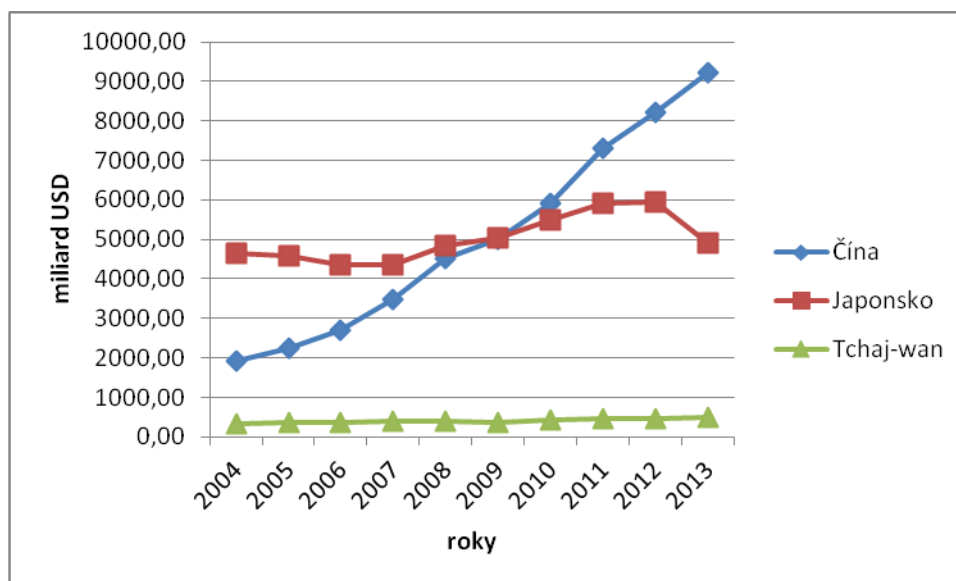
Jak již bylo zmíněno v předchozí části, Čínská ekonomika je jedna z největších na světě. Podle dat ze Světové banky má USA stále větší HDP než Čína. HDP Číny za poslední rok přesáhlo 9 bilionu dolarů. USA má za rok 2013 hrubý domácí produkt přesahující 16 bilionů dolarů.⁷⁸ V regionu jihovýchodní Asie je Čína největším

⁷⁶Problematika nerostných surovin – spor o Jihočínské moře. *UNSC* [online]. 2012 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1352500163324UNSC_Problematika-nerostnych-surovin--spor-o-Jihocinske-more.pdf

⁷⁷A National Strategy for the South China Sea. *The Heritage Foundation* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.heritage.org/research/reports/2014/04/a-national-strategy-for-the-south-china-sea#_ftn10

⁷⁸GDP (current US\$). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD/countries/IW?display=default>

ekonomickým hráčem. Jak je patrné z grafu, HDP Číny stoupá velice strmě každým rokem.

Graf 1 HDP v miliardách amerických dolarů zdroj: Světová banka, Statista

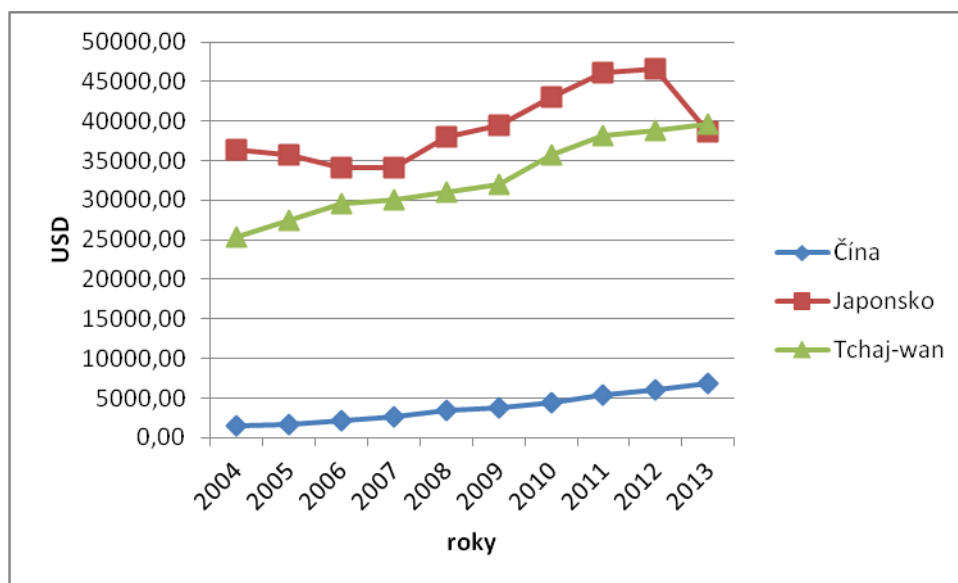
HDP Tchaj-wanu se v sledovaném období pohybuje v rozmezí 300 miliard dolarů až téměř 500 miliard dolarů. Křivka vývoje HDP v Japonsku je v posledním roce klesající. Je to způsobeno ekonomickou recesí, se kterou se země potýká a přírodní katastrofy v roce 2011. Před rokem 2009 mělo Japonsko větší hrubý domácí produkt než Čína. S rychlostí jakou roste HDP Číny, Japonsko již překonala, a to téměř o dvojnásobek.

Spory o teritoria v Jihočínském a Východočínském moři jsou také podmíněny růstem populací jednotlivých zemí. V Jihočínském a Východočínském moři se nacházejí bohatá loviště ryb. A ryby a mořské plody jsou mnohdy jediným zdrojem bílkovin pro obyvatele těchto zemí. Čína překročila hranici jedné miliardy obyvatel v roce 1982. V roce 2013 je stav populace 1,357 miliard obyvatel. Japonsko ani Tchaj-wan nemají tak početné obyvatelstvo jako Čína. Čína je však daleko větší zemí co se rozlohy týče. Hustota zalidnění je v Číně 145 lidí na kilometr², v Japonsku je více jak dvojnásobná 349 obyvatel na kilometr². Největší hustota zalidnění je však na Tchaj-wanu 645 obyvatel na kilometr². Počet obyvatel je uveden v tabulce číslo 1.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čína	1296,08	1303,72	1311,02	1317,89	1324,66	1331,26	1337,71	1344,13	1350,70	1357,38
Japonsko	127,76	127,77	127,76	127,77	127,70	127,56	127,45	127,82	127,56	127,34
Tchaj-wan	22,75	22,89	23,04	22,86	22,92	22,97	23,02	23,07	23,23	23,37

Tabulka 1 počet obyvatel v milionech zdroj: Světová banka, Index Mundi

Přestože je čínská ekonomika největší v regionu obyvatelstvo není na takové úrovni jako v Japonsku nebo na Tchaj-wanu. Srovnáme-li hodnoty hrubého domácího produktu na obyvatele, zjistíme, že Čína se zatím ani nepřibližuje stavu v Japonsku nebo na Tchaj-wanu. Na křivce znázorňující HDP na obyvatele v Japonsku se opět projevuje krize způsobená přírodní katastrofou. Jelikož se vývoj obyvatel vyvíjel rovnoměrně a ve sledovaném období nejsou znatelné výkyvy, křivky mají stejný průběh jako při znázornění celkového HDP.

Graf 2 HDP na obyvatele v amerických dolarech zdroj: Světová banka, Index Mundi

Čínskou ekonomiku negativně ovlivňuje vysoká míra korupce. Nezisková organizace Transparency International od roku 1995 uvádí index vnímání korupce (Corruption Perceptions Index - CPI).⁷⁹ Index hodnotí příslušnou zemi podle míry

⁷⁹ Our history. *Transparency International* [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/whoweare/history>

vnímání korupce. Index se pohybuje v rozmezí 0 až 100, kde 100 je pro zemi bez korupce a 0 pro zemi velice zatíženou korupcí. CPI je sestavován na základě průzkumů, které jsou prováděny v jednotlivých zemích. Respondenti odpovídají na otázky jak je jejich vláda schopná postihovat korupci a bojovat proti ní. Hodnotí rozsah korupce v jednotlivých institucích, fungování protikorupčních opatření, míru transparentnosti institucí a míru zneužívání veřejných prostředků a státních institucí. v roce 2014 byl index vypočítán pro 175 zemí a teritorií.⁸⁰

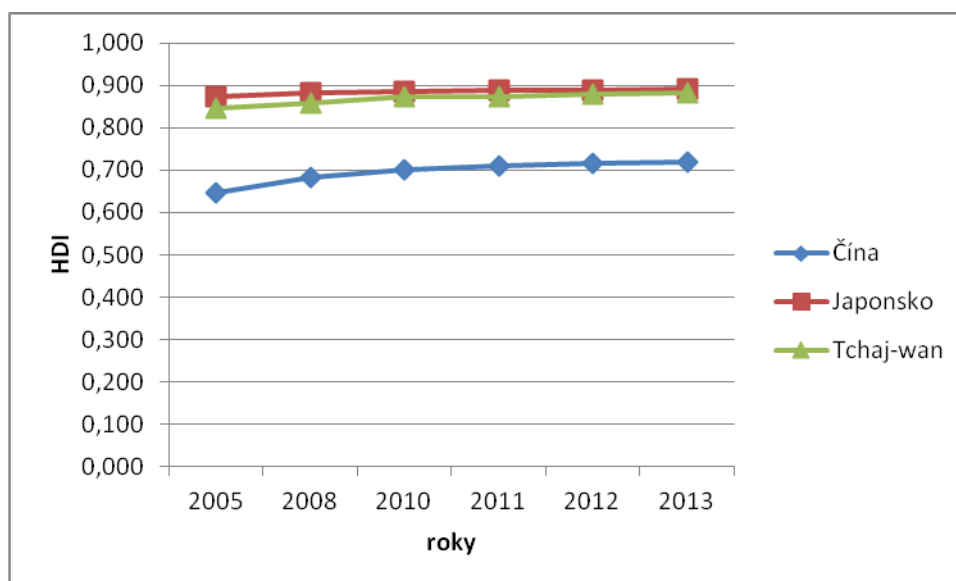
Hodnota indexu CPI v Japonsku je 76. Japonsko je na 15. místě ze zemí, pro které je index počítán. CPI Japonska se od roku 2012 zvýšilo o dva body. Korupce na Tchaj-wanu je nízká. CPI je 61 a celosvětově se Tchaj-wan umístil na 35. místě. Ze zmiňovaných zemí má největší problémy s korupcí Čína. Index vnímání korupce je pro Čínu 36. Od roku 2012 index klesl ze 40 bodů. Ve světovém žebříčku to znamená 100. místo.

Index lidského rozvoje je komplexní ukazatel vydávaný od roku 1990 Organizací spojených národů. HDI bylo sestaveno jako pokus o podání komplexního hodnocení stavu lidského rozvoje. Do té doby byly používány jednoduché indikátory například HDP na osobu. Vznikaly situace, kdy HDP na osobu bylo stejné, ale životní úroveň rozdílná. HDI nabývá hodnoty od 0 do 1, kde 1 znamená největší rozvoj. Podle hodnoty HDI se země dělí do čtyř skupin. Státy s velmi vysokou úrovní lidského rozvoje (HDI 0,8 a vyšší), státy s vysokou úrovní lidského rozvoje (HDI 0,7 až 0,699), státy se střední úrovní lidského rozvoje (HDI 0,5 až 0,699) a státy s nízkou úrovní lidského rozvoje (HDI 0,55 a nižší).⁸¹ Index je počítán pomocí několika indikátorů třech hlavních skupin. Indikátorem pro měření zdraví je v HDI použita očekávaná délka života při narození. Druhou dimenzí je vzdělání. Indikátory jsou podíl gramotných na dospělé populaci a počet zapsaných ke studiu na primárním, sekundárním a terciárním

⁸⁰ CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2014: IN DETAIL. *Transparency International* [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: http://www.transparency.org/cpi2014/in_detail#myAnchor1

⁸¹ *Human Development Report 2014* [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. ISBN 978-92-1-056659-9. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>

stupni vzdělání. Poslední dimenzí je životní úroveň, která je zastoupena ukazatelem HDP na osobu v paritě kupní síly vyjádřené v amerických dolarech.⁸²

Graf 3 vývoj HDI zdroj: **Human Development Report, National Statistics ROC**

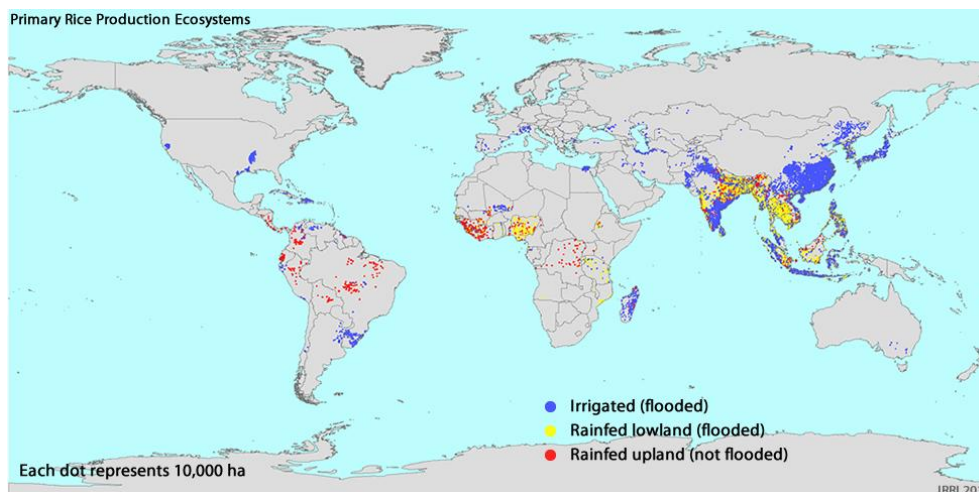
Čína, Japonsko i Tchaj-wan vykazují rostoucí trend HDI. Japonsko a Tchaj-wan spadají do kategorie zemí s velmi vysokým HDI. Tempo růstu je pomalejší než u Číny. V roce 2010 bylo HDI Číny 0,701, tím se Čína posunula ze skupiny se středním HDI mezi skupinu zemí s vysokým HDI. HDI Japonska a Tchaj-wanu je téměř vyrovnané. Úroveň čínských obyvatel stoupá rychleji než v Japonsku a na Tchaj-wanu, dosažení stejné úrovně však bude trvat ještě několik let.

Zemědělství je významné pro každý stát. V Číně k zemědělským účelům slouží přes 50 % půdy. Jsou zde započítaná stálá pole, která se neupravují po sklizni jako je kakao, káva nebo guma. Pastviny, sady pro pěstování ovoce a vinice. Vyloučeny jsou zalesněné plochy využívané k těžbě dřeva. V Japonsku je pouze 12 % půdy využíváno pro zemědělství.⁸³ Tchaj-wan využívá pro zemědělství 30 % z celkové plochy půdy.⁸⁴

⁸² SYROVÁTKA, Miroslav. Jak (ne)měřit kvalitu života. Kritické pohledy na index lidského rozvoje. In: Mezinárodní vztahy. Roč. 43, č. 1 (2008), s. 9-37. ISSN 0323-1844

⁸³ Agricultural land (% of land area). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.AGRI.ZS?page=1>

Hlavním produktem rostlinného zemědělství Japonska a Tchaj-wanu je rýže. V Číně se vypěstuje nejvíce kukuřice. Rýže je na druhém místě a objemy produkce obou plodin se téměř rovnají.

Obrázek 4 Největší světová rýžová pole zdroj: knowledgebank.irri.org

Největší podíl celosvětové produkce rýže pochází z Asie. Rýžová pole se v Číně nacházejí na jihovýchodě země. Tchaj-wanská produkce rýže pochází z polí na severovýchodě země. V Japonsku jsou pole soustředěná do pobřežních oblastí. Rýžová pole se nacházejí především na ostrově Honšú.

3.3 Rybolov

Spory o vody Jihočínského a Východočínského moře se vedou především kvůli přírodním zdrojům. Vlády si uvědomují, že zdroje jsou na planetě omezené. V regionu jsou velké zásoby ropy a zemního plynu. Čerpání neobnovitelných i obnovitelných zdrojů roste exponenciální řadou.⁸⁵

Rybářský průmysl poskytuje zaměstnání a obživu. V následující tabulce jsou zaneseny počty lidí pracujících v rybářském průmyslu nebo v akvakultuře. V porovnání s celkovým počtem pracovní síly v Číně tvoří zaměstnanci v rybářském průmyslu a

⁸⁴ Taiwan. *Worldstat info* [online]. 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://en.worldstat.info/Asia/Taiwan/Land>

⁸⁵Global resource use - Worldwide patterns of resource extraction. *World resources forum* [online]. 2014 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.worldresourcesforum.org/issue>

akvakultuře necelé 2 %. V Japonsku je tento podíl kolem 2,5 % a na Tchaj-wanu téměř 3 %. Počty jsou uvedené v milionech.

	1995	2000	2005	2010	2012
Čína	11,429	12,936	12,903	13,992	14,441
Japonsko	0,301	0,260	0,222	0,203	0,174
Tchaj-wan	0,302	0,314	0,352	0,330	0,329

Tabulka 2 počet pracujících lidí v rybářském průmyslu a akvakultuře (v milionech) zdroj: FAO

Ryby a mořské plody jsou do jisté míry obnovitelným zdrojem potravy. Zda jsou obnovitelné nebo neobnovitelné určuje člověk a jeho chování ke zdroji. Obnovitelné zdroje zůstávají obnovitelnými, pouze pokud se správně využívají. Každý živočišný druh zvětšuje svoji populaci, pokud má vhodné podmínky pro život. Ideálním příkladem jsou lidé. Lidská populace roste exponenciální řadou. Od začátku 20. století lidstvo svůj počet zvýšilo sedmkrát.⁸⁶ Nárůst lidské populace je však na úkor ostatních druhů. Živočišné druhy vymírají kvůli činnosti člověka. Vymírají právě proto, že se nestíhá obnovovat jejich populace. Zemře víc jedinců, než se narodí. Vymírání je problém, který se týká i živočichů žijících v mořích. Život v moři negativně ovlivňuje několik faktorů. Je to například znečištění vod, lodní doprava a v neposlední řadě rybolov. Rybolov je hlavní příčina vymírání populací ryb. Velké množství jiker většiny druhů ryb vedlo k chybné představě o tom, že ryby nemůžou být ohroženy. Dospělosti se však dožije pouze jeden jedinec z 1 000 – 10 000 jiker.⁸⁷ Cílem každé ekonomické společnosti jsou zisky. Společnosti na lov ryb nebo na jejich zpracování nejsou výjimky. Ryby jsou živé organismy a potřebují určitý čas na obnovu své populace. Výlovem velkého množství ryb spolu s jedinci, kteří nedosáhli pohlavní dospělosti, se snižuje početnost dané populace.⁸⁸

⁸⁶Population growth and the 'tragedy of the commons'. *Environment and Society* [online]. 2005 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <https://people.eou.edu/socenv/readings/week-5/tragedy/>

⁸⁷PIVNIČKA, Karel. Aplikovaná ekologie :dlouhodobá udržitelnost rybářské, zemědělské a lesnické produkce. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 185 s. ISBN 80-246-0599-6.

⁸⁸LAWS, Edward A. El Niño and the Peruvian anchovy fishery. Sausalito, CA: University Science Books. ISBN 09-357-0280-6.

V roce 2012 se z moře vylovilo 79,7 milionů tun ryb. V roce 2011 byl objem výlovu vyšší o 2,9 miliony tun ryb a mořských živočichů. V těchto dvou letech 18 zemí vylovilo v průměru 1 milion tun na každou zemi, což představuje 76 % celosvětového mořského výlovu. Pouze 7 z těchto zemí neleží v Asii. Rusko je započítáno mezi asijské země z důvodu většího výlovu v Tichém oceánu než v Atlantickém. Většina asijských zemí navyšuje objem mořského rybolovu. Výjimkou je Japonsko a Thajsko, kteří produkci mořských ryb snížili. Čína v roce 2012 vylovila na moři ryby v objemu 13 869 604 tun. Od roku 2003 navýšila mořský výlov o 13,6 %. Japonsko ve stejném roce vylovilo 3 611 384 tun mořských živočichů. Od roku 2003 došlo v Japonsku ke snížení produkce mořských ryb. Snížení bylo o 21,9 %.⁸⁹ Tchaj-wan v roce 2012 vylovil 727 000 tun.⁹⁰

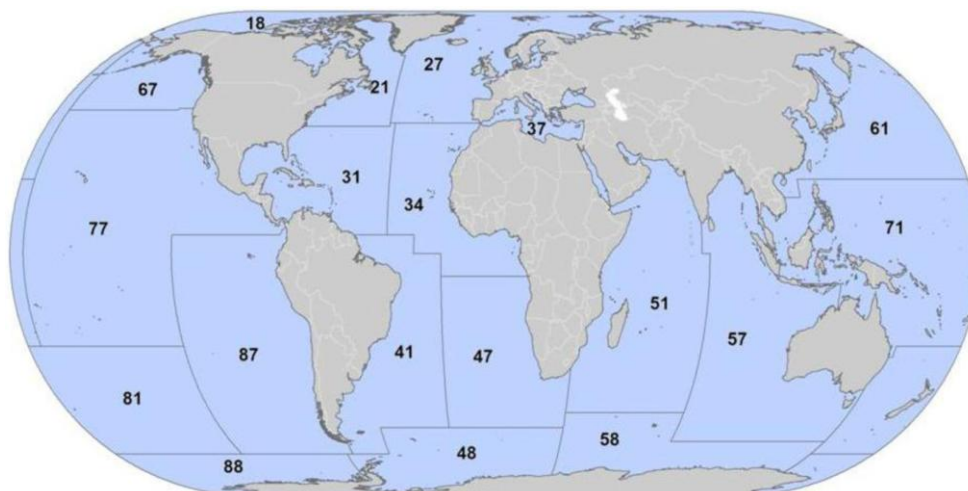
Podle FAO jsou všechna moře rozdělena do sektorů. Ve výročních zprávách, které FAO vydává jednou za dva roky, uvádí objem výlovu z jednotlivých sektorů. Jihočínské moře je v sektoru 71 a Východočínské moře v sektoru 61. Sektor 61 je vyčlenění severozápadní části Tichého oceánu. Oblast 61 v roce 2012 měla největší objem výlovu. Téměř dvojnásobně překonala co do objemu výlovu druhou oblast, kterou je západocentrální část Tichého oceánu sektor 71. V sektoru 61 bylo vyloveno téměř 21,5 milionů tun. Od roku 2003 se zvedl objem výlovu o 8 %. Výlov v oblasti 61 přesáhl 12 milionů tun. Nárůst byl o 11,5 % od roku 2003.⁹¹ V severozápadním Tichém oceánu jsou loveny především malé pelagické ryby, jako sardinky a ančovičky. Pelagické ryby je široký pojem označující ryby žijící na volném moři. Ryby žijící u dna se označují jako demersní, příkladem je treska. Komerčně hojně lovenou rybou v oblasti severozápadního Tichého oceánu je Tkaničnice atlantská, která se vyskytuje ve všech teplých mořích. Tkaničnice je dravá ryba, má dlouhé tělo, které dorůstá délky přes jeden metr. Vyhledávanou rybou je pro malý počet kostí a kvalitní maso. Populace Tkaničnice je v sektoru 61 považována za přelovenou, tedy za hranici udržitelného výlovu. Hejna Aljašské tresky a Makrely japonské jsou loveny na hranici maximálního udržitelného

⁸⁹ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁹⁰ Taiwan lifts fisheries output. *World fishing and Aquaculture* [online]. 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.worldfishing.net/news101/regional-focus/taiwan-lifts-fisheries-output>

⁹¹ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

výlovu. V západní části Jihočínského moře jsou loviště plně využívána nebo za hranicí udržitelnosti.⁹²

Obrázek 5 Hlavní rybářské sektory zdroj: FAO

FAO eviduje přibližně 1600 druhů lovených mořských živočichů. Pouze 23 druhů z nich představuje 40 % celosvětového mořského výlovu. Polovina celosvětového výlovu krevet a ostatních korýšů pochází z oblastí 61 a 71.⁹³

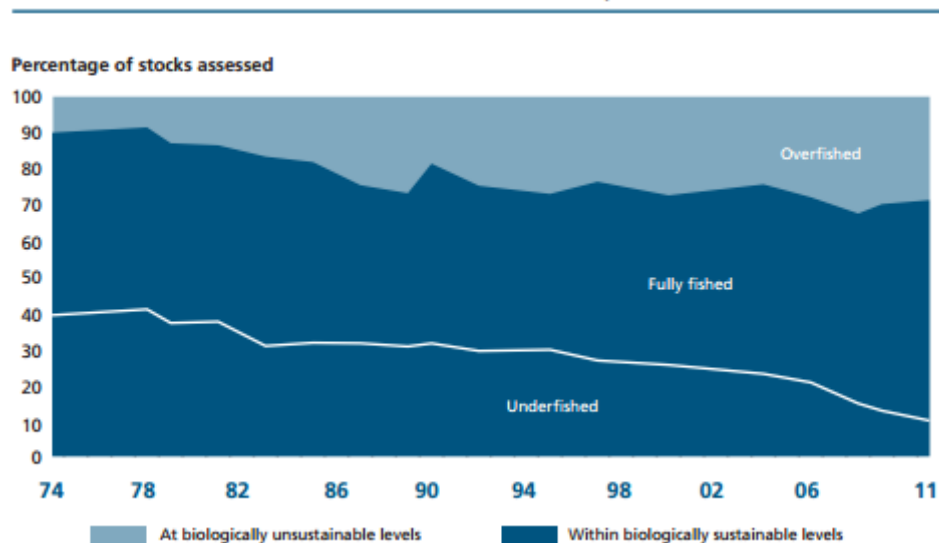
Udržitelná tendence výlovu rybích populací klesá každým rokem. V roce 2011 bylo vyloveno téměř 30 % celkového výlovu v lovištích pod hranicí udržitelnosti. Populace ryb, které se vlivem nešetrného rybolovu dostanou pod hranici udržitelnosti, mají schopnost obnovy pouze do jisté míry. Předpokladem je, že na ohrožených lovištích skončí výlov. Loviště, která nejsou využívána na svou maximální udržitelnou úroveň, představují pouze 10 % z celkových lovišť. Přibližně 60 % lovišť je využíváno na maximální úrovni. U obou těchto variant je však dodržen udržitelný výlov a rybí populace nejsou existenčně ohroženy. Světle modře označen podíl lovišť představuje nadměrně vylovená teritoria.⁹⁴

⁹² *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁹³ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁹⁴ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

Global trends in the state of world marine fish stocks, 1974–2011

Obrázek 6 Procentuální hodnocení zásob ryb v lovištích zdroj: FAO

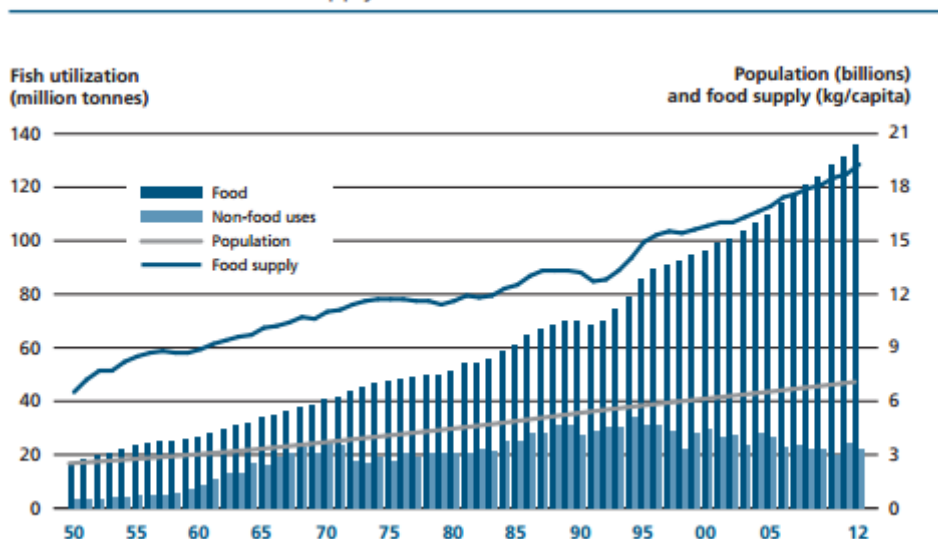
Čína zaujímá první místa téměř ve všech kategoriích týkající se rybolovu a akvakultury. Čína je největším producentem vodních rostlin. Objem produkce byl v roce 2012 přes 12 milionů tun. Což je téměř 54 % celosvětové produkce vodní flory. V roce 2000 čínská produkce představovala 75 %. Japonsko snižuje produkci vodních rostlin. Produkce se od 90. let 20. století pohybovala okolo 500 000 tun a pomalu klesá. V 90. letech představovala japonská produkce vodních rostlin 15 % celosvětové produkce. Japonská produkce razantně neklesala, ale naopak, ostatní producenti markantně navyšovaly objemy produkce. V roce 2012 představuje japonská produkce pouze 1,85 %.⁹⁵

Jedna porce rybího masa o hmotnosti 150 gramů obsahuje protein, který pokryje 50 – 60 % potřeby bílkovin dospělého člověka. Ryby v roce 2010 představovaly 16,7 % živočišných proteinů ve stravě a 6,5 % z celkových přijímaných proteinů. Ryby představují zásadní nutriční složku obyvatel žijících v hustě obydlených rozvojových oblastech.⁹⁶

⁹⁵ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

⁹⁶ *State of World Fisheries and Aquaculture 2014* [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

World fish utilization and supply

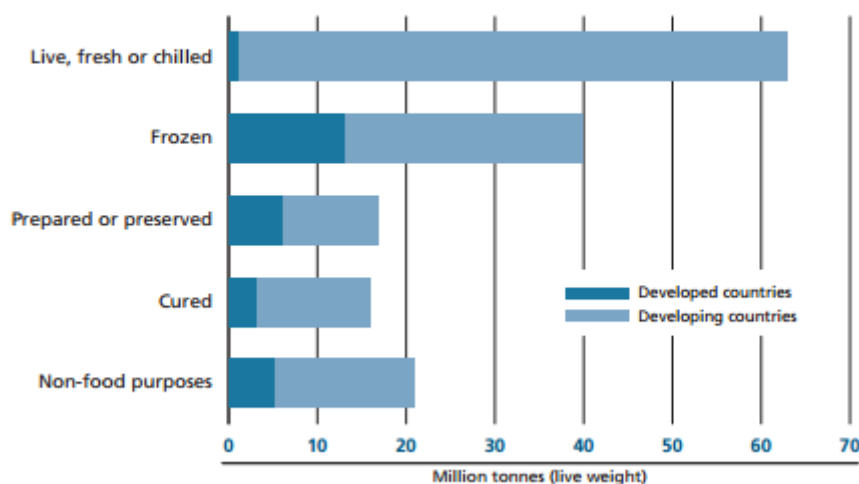

Obrázek 7 Využití a zásoby ryb zdroj: FAO

Globální produkce ryb neustále roste. Průměrné roční tempo růstu produkce ryb je 3,2 %. Tempo růstu celosvětové populace je o 1,6 % menší než tempo růstu produkce ryb. Celosvětová roční konzumace ryb vzrostla z 9,9 kilogramu na osobu v roce 1960 na 19,2 kilogramu na osobu v roce 2012. Růst spotřeby byl dán kombinací růstu populace, růstu příjmů, větší mírou urbanizace, navýšením produkce, novými technologiemi a efektivnějšími distribučními kanály. Čína je hlavním důvodem zvýšení dostupnosti ryb. Čína rozšířila produkci a zvýšila tak produkci ryb zejména z akvakultury. Konzumace ryb v Číně daleko přesahuje celosvětové hodnoty. V roce 2010 byla průměrná roční konzumace ryb v Číně 35,1 kilogramů na osobu. Světový průměr stejného roku činil 15,4 kilogramů na osobu.

Konzumace ryb v rozvinutém a rozvojovém světě je rozdílná. Liší se především zpracováním, v jakém se ryby dostanou ke spotřebitelům. V rozvinutém světě se kupují ryby nejčastěji zmražené. Nejméně pak ryby čerstvé, živé nebo chlazené. V rozvojových zemích naopak převládá konzumace ryb čerstvých.

Utilization of world fisheries production (breakdown by quantity), 2012

Obrázek 8 způsoby zpracování rybářských produktů v rozvinutých a rozvojových zemích zdroj: FAO

3.3.1 Udržitelná produkce ryb

Sardel peruánská je nejčastěji lovenou rybou na světě. Hlavním cílem všech rybářských společností je co největší výnos. To znamená co největší objem vylovených ryb prodaných za co nejvyšší cenu. Problémem dnešní doby je zacházení s neobnovitelnými, ale i s obnovitelnými zdroji. V následujícím textu bude názorně rozpracován koncept maximalizace udržitelného výlovu Sardele peruánské. Sardel peruánská bude použita jako vzorový příklad, jelikož se na světě loví nejvíce.

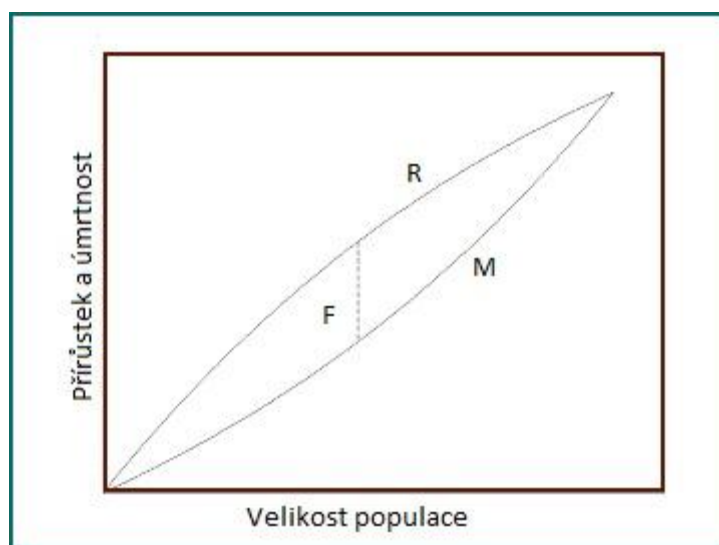
Udržitelný výlov je takový objem výlovu, který může být dosahován každý rok. Například v roce 1 vylovíme 1000 tun sardele. Tento objem výlovu neohrozí populaci v daném místě loviště. Do roku 2 se populace dokáže rozšířit o stejný počet jedinců, kteří nahradí původně vylovené jedince, a ty dorovnájí ztrátu v populaci. V roce 2 můžeme opět vylovit 1000 tun. Pokud bychom v roce 1 vylovili 2000 tun ryb, populace není schopna tak rychlé obnovy a počet jedinců dané populace by klesal. Výlov by nebyl udržitelný a došlo by k postupnému zániku celé populace.⁹⁷

⁹⁷ LAWS, Edward A. *El Niño and the Peruvian anchovy fishery*. Sausalito, CA: University Science Books. ISBN 09-357-0280-6.

V rámci pozorování se zaměříme na ryby, které dorostly dostatečné délky na odchyt do sítí. Sardel peruánská dorůstá necelých 10 centimetrů v půl roce života, což je dostatečná velikost na odchyt sítí.

Podle Gordon – Schaeferova modelu ovlivňují počet jedinců rybí populace tři faktory. Přírůstek je jediný z faktorů, který ovlivňuje počet jedinců populace kladně. Negativně ovlivňující faktor je úmrtnost. Úmrtnost ryb může být zapříčiněna stářím, nemocí nebo vnějšími činiteli jako například predátory. V neposlední řadě úbytek ovlivňuje rybolov.⁹⁸

Pokud má být zachována stejná velikost populace, musí být přírůstek dostatečně velký, aby vyrovnal ztráty způsobené rybolovem a úmrtností, tedy $R = F + M$. Vyloučíme-li rybolov, populaci bude ovlivňovat přírůstek a úmrtnost. Populace, kterou ovlivňují pouze přírodní podmínky, se nazývá panenská. Převedením rovnice získáme vztah mezi rybolovem a ostatními proměnnými $F = R - M$. rovnice vyjadřuje rozdíl mezi přírůstkem a úmrtností, který je využitý k rybolovu při předpokladu udržitelného výlovu.

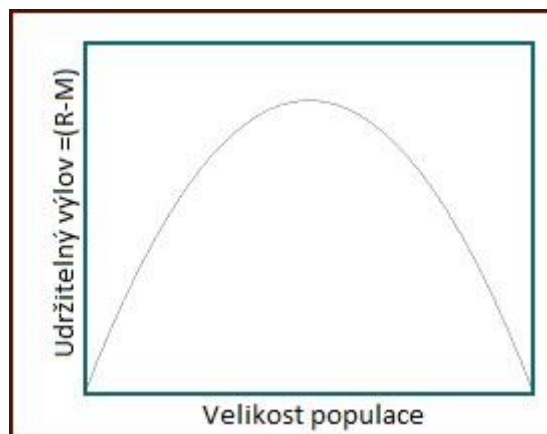
Obrázek 9 Gordon-Schaeferův model vztah mezi přírůstkem a velikostí populace zdroj: LAWS

Na obrázku je znázorněn vztah mezi přírůstkem a úmrtností rybí populace. Na ose x je vytyčena velikost populace. Prostor mezi křivkami R a M znázorňuje množství

⁹⁸ LAWS, Edward A. *El Niño and the Peruvian anchovy fishery*. Sausalito, CA: University Science Books. ISBN 09-357-0280-6.

ryb, které je možné vylovit při zachování stejné velikosti populace. Přerušovaná čára je vedena v nejširším bodě výseče, znázorňuje maximální možný vylovený objem ryb.⁹⁹

Odvozením z obrázku 5 dostaneme křivku udržitelného výlovu v porovnání s velikostí populace.

Obrázek 10 Křivka udržitelného výlovu zdroj: LAWS

Křivka udržitelného výlovu má konkávní tvar. Největší objem výlovu bude dosahován v nejvyšším bodě křivky. Spuštěním kolmice z nejvyššího bodu na osu x zjistíme, že největšího objemu výlov bude dosaženo při polovině velikosti panenské populace.

Vztahem mezi rodičovskou populací a přírůstkem se také zabýval William Edwin Ricker. Ricker formuloval vztah mezi oběma veličinami jako:

$$R = \alpha P e^{-\beta P}$$

kde R značí přírůstek, P počet třecího hejna, α a β koeficienty. První koeficient má význam směrnice vzestupné části křivky a druhý koeficient udává obrácenou hodnotu počtu rodičů, udávající maximální přírůstek.

$$\beta = 1/P \text{ max.} \quad (P \text{ max.} = 1/\beta)$$

Dosadíme-li do původního vzorce, dostaneme odhad maximálního přírůstku.

$$R \text{ max.} = \alpha 1/\beta e^{-\beta(1/\beta)} = \alpha/\beta e^{-1} = (0,368\alpha)/\beta$$

⁹⁹ LAWS, Edward A. *El Niño and the Peruvian anchovy fishery*. Sausalito, CA: University Science Books. ISBN 09-357-0280-6.

Za předpokladu výlovu rodičovské populace musí být přírůstek minimálně stejného objemu jako vylovená rodičovská populace tedy $R=P$. Po dosažení dostaneme vztah:

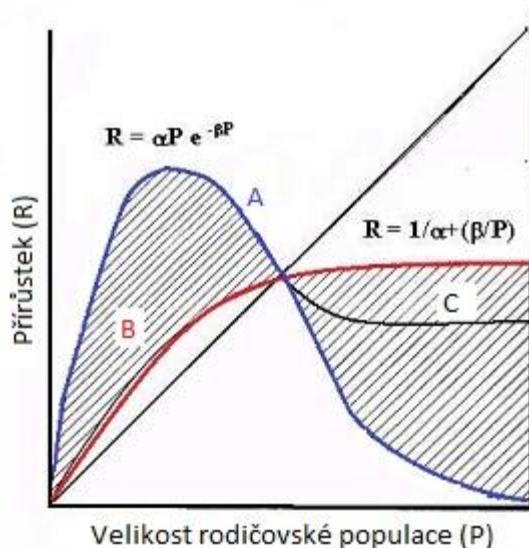
$$P = \ln \alpha / \beta$$

Rickenova křivka platí u druhů ryb, kde je hlavní příčinou úmrtí přírůstku predace a kanibalismus. Faktorem ovlivňující úmrtnost je i potravinová kompetice. Nedostatek potravy způsobuje úhyn slabších jedinců. Při zohlednění potravinové kompetice bude mít křivka vztahu mezi rodičovskou populací a přírůstkem jiné vyjádření.

$$R = 1 / (\alpha + \beta / P) \text{ nebo } R = P / \alpha P + \beta$$

Tento vztah v roce 1957 odvodil Raymond John Heaphy Beverton a Sidney J. Holt. Oba jsou zakladateli vědy o rybolovu, která se zaměřuje na řízení a pochopení rybolovu. Jedná se o multidisciplinární vědu, do které se řadí například limnologie, oceánografie, sladkovodní a mořská biologie a mnoho dalších.

V Bevertonově a Holtově rovnici jsou α a β novými parametry. První parametr udává celkovou úmrtnost a druhý udává úmrtnost nezávisle na počtu potomků. P značí velikost rodičovské populace nebo počet vytřených jiker.¹⁰⁰

Obrázek 11 Typy vztahů mezi početností rodičovské populace a přírůstkem zdroj: PIVNIČKA

¹⁰⁰ PIVNIČKA, Karel. Aplikovaná ekologie : dlouhodobá udržitelnost rybářské, zemědělské a lesnické produkce. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 185 s. ISBN 80-246-0599-6.

Křivka A je vyjádřena vztahem, který popsal Ricken. Křivka B znázorňuje vztah mezi rodičovskou populací a přírůstkem popsaný Bevertonem a Holtem. Šrafovaná část vyznačuje možné přechody mezi jednotlivými křivkami. Obě křivky mají jisté nedokonalosti. U Rickenovy křivky není z biologického hlediska možné, aby se při nekonečně velké rodičovské populaci blížil přírůstek nule. Stejně tak u druhé křivky není možné, aby byl přírůstek konstantní při nekonečně velké rodičovské populaci. Počet sledovaných parametrů se navýší o hmotnostní růst nové generace. Tento parametr poskytuje možnost vážit míru hladovění jako faktor udávající její počet. Výslednou křivkou by byla křivka AC.¹⁰¹

Rovnice uvedené výše slouží k výpočtu přírůstku. Následující rovnice vyjadřují vztah mezi populací a úmrtností neboli mortalitou. Mortalitu ovlivňuje 5 faktorů. Příčinnou úmrtnosti může být vliv abiotických faktorů (znečištění, nevhodná teplota), stáří, hlad (biotický faktor), prostředí (parazité, predátoři, nemoci) a rybolov. Rybolov způsobuje výlovní mortalitu, ostatní faktory zapříčiňují přirozenou mortalitu. Společně faktory tvoří celkovou mortalitu. Výpočet okamžité míry úmrtnosti slouží ke znázornění počtu zemřelých jedinců v čase. Okamžitá míra úmrtnosti se používá pro zjištění, kolik ryb z daného hejna uhynie za určitý časový úsek.

$$Z = -\ln S = -\ln (1-A)$$

Okamžitá míra úmrtnosti se rovná zápornému přirozenému logaritmu přežívání (S). Úmrtnost je označena písmenem A.¹⁰²

Platí vztah $S+A=1$

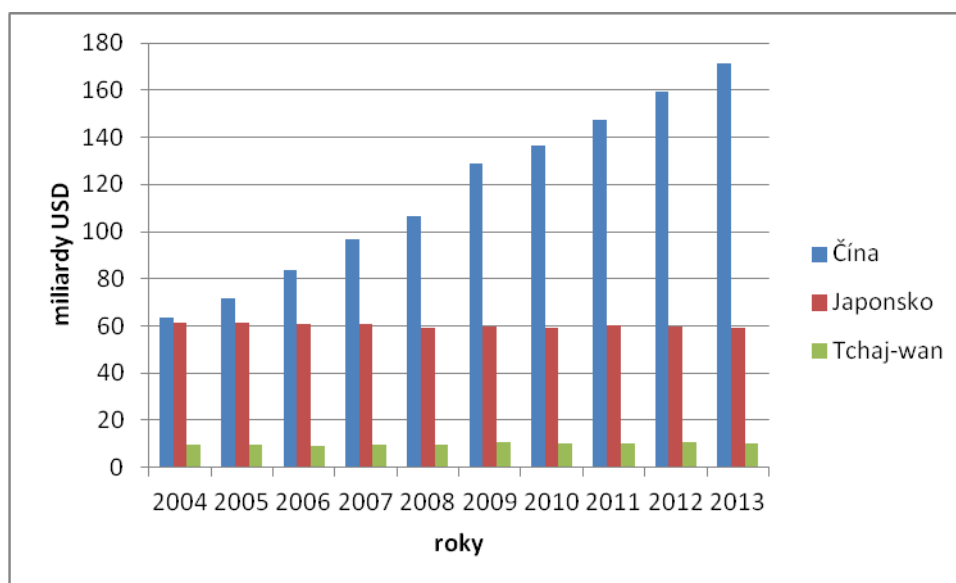
¹⁰¹ PIVNIČKA, Karel. Aplikovaná ekologie :dlouhodobá udržitelnost rybářské, zemědělské a lesnické produkce. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 185 s. ISBN 80-246-0599-6.

¹⁰² PIVNIČKA, Karel. Aplikovaná ekologie :dlouhodobá udržitelnost rybářské, zemědělské a lesnické produkce. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 185 s. ISBN 80-246-0599-6.

3.4 Armáda

3.4.1 Vojenské výdaje

Stockholmský mezinárodní institut pro výzkum míru (SIPRI) do armádních výdajů počítá všechny běžné a kapitálové výdaje na ozbrojené síly a síly k udržení míru. Do armádních výdajů dále spadají finance na řízení ministerstva obrany a dalších vládních agend zapojených do obranných projektů. Z armádních rozpočtů se financují výcviky polovojenských sil, provoz vojenských areálů a cvičišť. Finance jsou použity na vojenské stavby, vývoj a výzkum a vojenskou pomoc. V neposlední řadě jsou z armádního rozpočtu placeny všechny personální výdaje jako platy, starobní důchody a sociální služby pro rodiny zaměstnanců v armádě. Činnosti, které nejsou hrazeny z armádního rozpočtu, jsou civilní obrana, výhody pro veterány nebo likvidace zbraní.¹⁰³

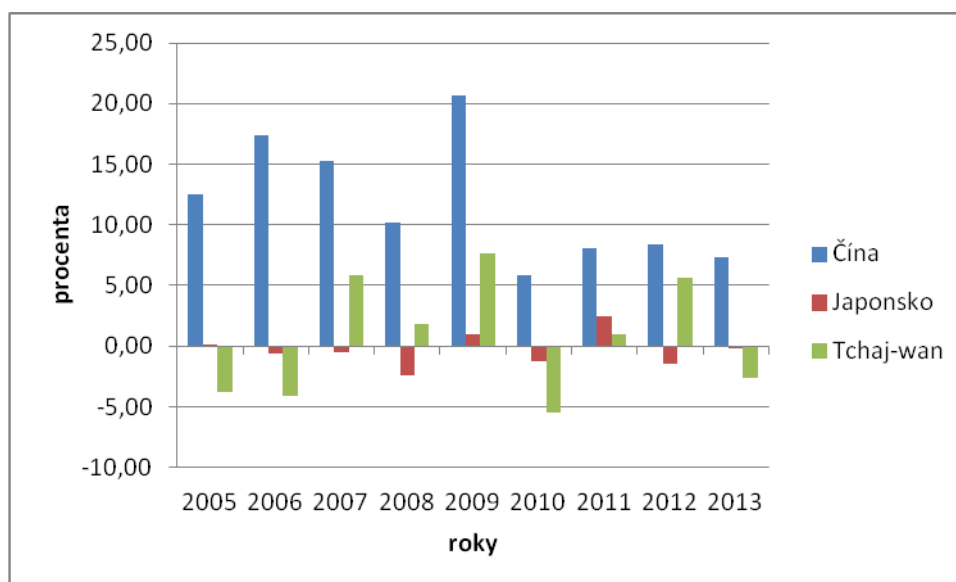

Graf 4 Armádní výdaje zdroj: SIPRI

Sloupcový graf zobrazuje armádní výdaje Číny, Japonska a Tchaj-wanu v miliardách amerických dolarů. Výdaje Číny rostou každým rokem. Růst čínské ekonomiky se odráží i v růstu armádních výdajů. Japonské armádní výdaje vykazují konstantní úroveň. Tchaj-wanské vojenské výdaje se v porovnání s Čínou jeví zanedbatelné. V následujícím grafu jsou zaneseny změny v armádních výdajích mezi

¹⁰³ SIPRI Definition of military expenditure. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database/definitions

jednotlivými roky. Křivky znázorňující rozdíly mezi jednotlivými roky v Japonsku a na Tchaj-wanu se dostávají do záporných hodnot. To indikuje snížení armádních výdajů mezi jednotlivými roky. V roce 2008 je u všech sledovaných zemí zaznamenán pokles výdajů na vojenské účely. Důvodem poklesu v roce 2008 byla ekonomická krize, která ovlivnila ekonomiky téměř všech států.

Graf 5 Roční navýšení armádních výdajů zdroj: vlastní výpočty

Čínská lidová osvobozená armáda modernizuje své vybavení. Důležitým mezníkem pro ČLOA bylo dokončení první letadlové lodi. Letadlová loď byla původně stavěna pro Sovětský svaz. Po jeho rozpadu nedokončená loď připadla Ukrajině. Ukrajina nedisponovala potřebnými financemi k dokončení lodi. Loď byla nakonec v roce 1998 prodána v aukci, kde ji vydražila Čína. Původní návrh uplatnění nedokončeného plavidla bylo zřízení zábavního parku v útrobách lodi. Vláda změnila své rozhodnutí a loď byla dokončena jako vojenské plavidlo. Přestože byla loď rozestavěna v 80. letech 20. století dokončena byla v inovativním stylu. Do provozu byla uvedena na podzim roku 2012 pod názvem Liao-ning.¹⁰⁴ Na palubě jsou dvě startovací dráhy pro stíhací letouny a deset startovacích ploch pro vrtulníky. Stíhací letouny startují z odrazového můstku, který je nakloněný v úhlu 12° a přistávají pomocí

¹⁰⁴ Liaoning (Varyag) Aircraft Carrier, China. *Naval-technology.com* [online]. 2012 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.naval-technology.com/projects/varyag-aircraft-carrier-china/>

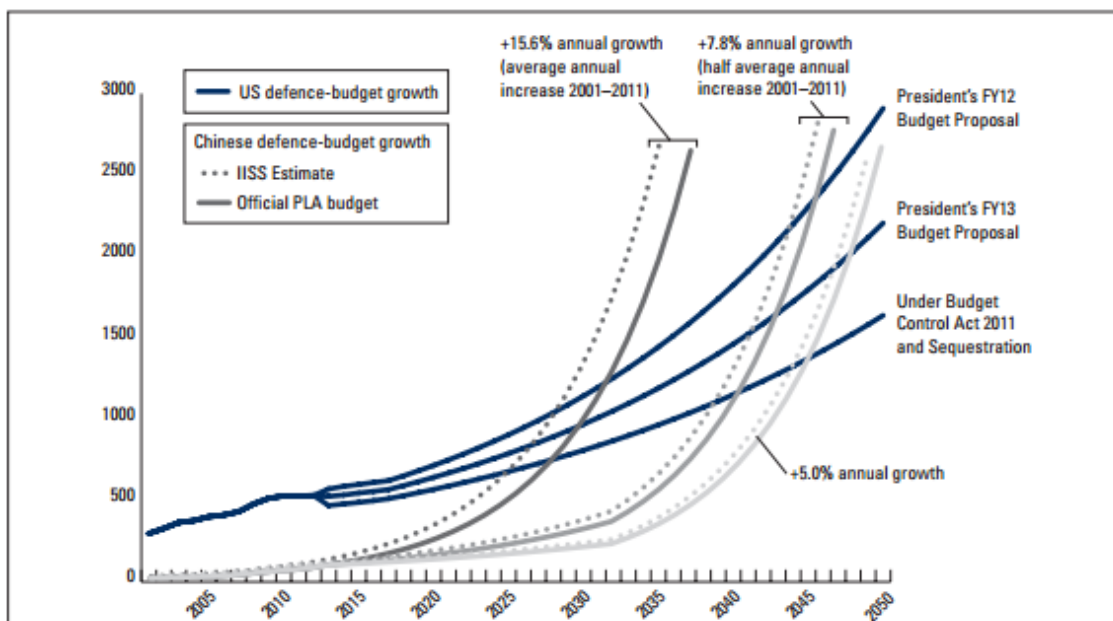
háku a brzdných lan. Letadla, která by měla sloužit na palubě Liao-ningu jsou ve vývoji. Na palubě jsou protiletadlové a protiponorkové zbraně. Čína vyvíjí nový typ stíhacích i pozorovacích letadel. Peking představil nový letoun s nízko pozorovacím charakterem. V souvislosti s tímto letounem vyvstaly dohady o špionáži, protože design je velice podobný americkým letadlům. Námořní flotila bojových lodí také navyšuje svoji kapacitu. Mezi čínskou námořní flotilu patří i polovojenská neozbrojená plavidla, která dohlíží na udržení Čínou vytyčených námořních hranic.¹⁰⁵

Americká zpravodajská agentura v červenci roku 2012 uvedla, že Čína provedla testovací odpálení mezikontinentální balistické střely. Podle odhadů také disponuje dalekonosnými raketami, které dosáhnou americké pevniny. Testovány byly rovněž rakety pro ponorky, které mohou nést jaderné hlavice. Nové ponorky, které Čína nakoupila, mají přispět k udržení čínského teritoria. Hlavním účelem je zastrašit a ukázat sílu především na moři ve sporných oblastech.¹⁰⁶

Pokud Čína udrží svůj dosavadní růst, již za pár let předstihne Spojené státy na pozici vojenského lídra. Čínské výdaje na armádní záležitosti jsou pouhým odhadem. Podle Mezinárodního institutu pro strategická studia (IISS) Čína v přiznaných výdajích na armádu nezahrnuje veškerý vývoj a zřejmě ani výdaje na ozbrojenou policii.

¹⁰⁵ HACKETT, Edited by James. *The Military Balance 2013: the annual assessment of global military capabilities and defence economics* [online]. Oxfordshire: Routledge, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-185-7436-808. Dostupné z: <http://fletcher.tufts.edu/Simulex/Scenario-Background/~media/Fletcher/Microsites/SIMULEX/pdfs/SIMULEX%202013/The%20Military%20Balance%202013%20-%20Ch%206.pdf>

¹⁰⁶ HACKETT, Edited by James. *The Military Balance 2013: the annual assessment of global military capabilities and defence economics* [online]. Oxfordshire: Routledge, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-185-7436-808. Dostupné z: <http://fletcher.tufts.edu/Simulex/Scenario-Background/~media/Fletcher/Microsites/SIMULEX/pdfs/SIMULEX%202013/The%20Military%20Balance%202013%20-%20Ch%206.pdf>

Obrázek 12 Vývoj výdajů na obranu Číny a USA zdroj: IISS

Podle předpokládaného vývoje by Čína mohla předstihnout Spojené státy již kolem roku 2025. Prognózy vývoje jsou uvedeny ve variantách maximální, střední a minimální. Schéma je doplněno o odhad IISS reálných čínských výdajů.

V aktivní službě je v Číně 2 285 000 vojáků. U pozemních sil souží 1 600 000, u námořnictva 255 000, u letectva 300 000 – 330 000 vojáků. Obsluha strategických raket čítá 100 000 vojáků. Polovojenské jednotky jsou započítány v aktivní síle a v jejich řadách je 660 000 lidí. Záloha ČLOA je přibližně 510 000 vojáků. Hlavní vybavení čínské armády je 52 satelitů, 65 ponorek, 77 plavidel pro boj na hladině, více jak 211 hlídkových plavidel a plavidel pobřežních, přes 230 transportních lodí a přes 13 000 tanků a obrněných vozidel.¹⁰⁷ Čína také vlastní jaderné hlavice. Podle SIPRI Yearbook vlastní 250 jaderných hlavíc.¹⁰⁸

¹⁰⁷ HACKETT, Edited by James. *The Military Balance 2013: the annual assessment of global military capabilities and defence economics* [online]. Oxfordshire: Routledge, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-185-7436-808. Dostupné z: <http://fletcher.tufts.edu/Simulex/Scenario-Background/~media/Fletcher/Microsites/SIMULEX/pdfs/SIMULEX%202013/The%20Military%20Balance%202013%20-%20Ch%206.pdf>

¹⁰⁸ *Sipri Yearbook 2014 Armaments, Disarmament and International Security*. Oxford Univ Pr, 2014 [cit. 2014-12-28]. ISBN 978-019-8712-596.

Mezinárodní agentury SIPRI a IISS, které se zabývají bezpečností, uvádějí, že data pro Čínskou lidovou republiku jsou odhady a předpoklady. Údaje, které Čína poskytuje ohledně armády, jsou podhodnocené a získat pravdivá data je nereálný úkol.

Obavy o bezpečnost Japonska byly posíleny roku 2012 po odpálení Severokorejské rakety a navýšením čínské námořní aktivity. Spojené státy se prostřednictvím aliancí snaží o znovu nastolení rovnováhy v regionu Jihočínského moře. Na začátku roku 2012 Severní Korea ohlásila vypuštění družice na oběžnou dráhu. Japonské úřady se však domnívaly, že jde o test raket s dlouhým doletem. Japonsko mobilizovalo své síly a mělo připravené protiraketové střely. Výsledkem bylo zjištění, že Japonsko není schopné bez pomoci Spojených států a jejich radarů, odhalit dráhu střely. Následná zpráva Ministerstva Obrany uváděla, že Japonsko nemá dostatečné zdroje k vytvoření vlastního systému v této oblasti. Dlouhodobou Japonskou bezpečnostní starostí zůstává Čína. Čínská aktivita v okolí sporných ostrovů Senkaku vzbuzuje v Japonsku obavy. Japonsko sleduje čínské zastrašovací manévry vůči státům ASEAN v Jihočínském moři a snaží se zabránit stejnému stavu i ve Východočínském moři. Japonsko se snaží upevňovat vztahy se Spojenými státy i přes neshody, které mezi těmito státy panují. Spory mezi Japonskem a USA vyvolaly spory o americké posádky na Okinawě. Japonská vláda zavedla úsporná opatření v rámci armádního rozpočtu. Japonský dluh stále narůstá a se stárnoucí populací se situace bude zhoršovat. K rozhodnutí omezit armádní výdaje přispěla i živelná katastrofa a špatná úroda. Přestože financování armády bylo omezeno, vláda slíbila chránit japonské vody a ostrovy. Námořní síly sebeobrany byly vybaveny novým 5 000 tunovým protiponorkovým torpédoborcem, novou ponorkou a novými letouny námořní hlídky. Japonsko se také chystá k nákupu 4 nových obojživelných vozidel. Obojživelná vozidla by mohla být užitečná v případném boji o ostrovy. Vláda také investuje do vytvoření kybernetické obranné síly.¹⁰⁹

¹⁰⁹ HACKETT, Edited by James. *The Military Balance 2013: the annual assessment of global military capabilities and defence economics* [online]. Oxfordshire: Routledge, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-185-7436-808. Dostupné z: <http://fletcher.tufts.edu/Simulex/Scenario-Background/~media/Fletcher/Microsites/SIMULEX/pdfs/SIMULEX%202013/The%20Military%20Balance%202013%20-%20Ch%206.pdf>

Japonsko má v aktivní službě 247 450 vojáků. Pozemní síly sebeobraný čítají 151 350 vojáků, námořní síly sebeobraný 45 500, letecké síly sebeobraný 47 100, ústředí 3 500 a polovojenské jednotky 12 650 vojáků. V záloze je 56 400 záložních vojáků. Japonsku patří 4 satelity na oběžné dráze. Japonsko disponuje 777 tanky a přes 3 000 ozbrojených bojových vozidel. Japonská námořní flotila čítá dvě letadlové lodě, 18 ponorek a přes 180 dalších plavidel a obojživelných prostředků. Na japonské půdě má základnu 36 000 amerických vojáků.

Napětí v Tchaj-wanské úžině polevilo kolem roku 2008. Tchaj-pej je citlivá k otázkám modernizaci ČLOA. Čína nevyloučila použití síly, pokud by se Tchaj-wan prohlásil za nezávislý. Podle Bílé knihy se tchaj-wanská armáda snaží rozvíjet do malé, ale skvělé armády. Prioritou je rozšíření řad dobrovolníků po zrušení povinné služby. Na začátku milénia Tchaj-wan předefinoval vítězství. Z vítězství nad nepřitelem v přímé konfrontaci na uzavření nepřitele v Tchaj-wanské úžině, zamezení přistání a zvýšení nákladů na invazi. Tchaj-wanské obranné priority začínají reflektovat vývoj v Čínské lidové osvobozené armádě. Tchaj-wan má integrovaný útočný a obranný kybernetický válečný systém.

Stárnutí tchaj-wanské populace se odráží i v armádě. Klesá počet mužů v odvodovém věku. Tchaj-wan se snaží vytvořit malou, ale silnou armádu z dobrovolníků. Po zavedení dobrovolné vojenské služby se zájem o armádu navýšil. Muži narození po roce 1994 si vybírají spíše 4 měsíční výcvik než celoroční službu. Současný a předchozí prezidenti se snažili o navýšení vládních výdajů na 3 % z HDP. Pokusy byly neúspěšné. K navýšení však bude muset dojít i přes odpor vlády. Dobrovolnická armáda zvýší náklady. Tchaj-wan se soustředí na boj proti obojživelným vozidlům a za prioritu pokládá obranu pobřeží. Námořnictvo má výhodu oproti Číně v opačné strategii. Tchaj-wan na moři dává přednost menším lodím, které jsou rychlejší. Nově vyvinuta byla například korveta pro rychlý útok. Bez pomoci zahraničních inženýrů nebyl Tchaj-wan schopen dokončit ponorky. V současné době má pouze dvě bojeschopné.

Tchaj-wan má 290 000 aktivních vojáků. Pozemní síly zahrnují 200 000 vojáků, námořnictvo 45 000 a letectvo 45 000. Polovojenské jednotky tvoří 17 000 členů. V záloze je 1 657 000 osob. Tchaj-wan má k dispozici pouze jeden satelit. Vybavení pozemní armády je téměř 3 000 tanků a obrněných vozidel. Námořnictvo má 26

bojových lodí, 51 lodí pobřežní stráže a 13 přepravních lodí. Letectvo má k dispozici 475 stíhacích letounů.¹¹⁰

3.4.2 Bezpečnostní struktura

Situace v regionu je velice napjatá. Nárůst aktivity čínského námořnictva má sloužit jako zastrašovací manévr vůči ostatním zemím. V souvislosti se zvýšenou aktivitou čínské armády i ostatní země regionu navyšují svoji palebnou sílu.

Od roku 1970 v regionu Jihočínského moře došlo ke třem významným ozbrojeným konfliktům. V roce 1974 vypukla pozemní a námořní bitva mezi Čínou a Vietnamem. Předmětem bojů byly Paracelské ostrovy. Čína Vietnam porazila a ostrovy obsadila. V roce 1988 Čína opět bojovala proti Vietnamu. Centrem čínského zájmu byly tentokrát Spratlyho ostrovy. Vietnam byl opět poražen. O sedm let později v roce 1995 propukl třetí ozbrojený konflikt. Čína opět zvítězila, když s pomocí monzunu zničila Filipínské námořnictvo. Mezi Čínou a Filipínami proběhlo několik dalších střetů. Filipíny neměly dostatečnou politickou ani válečnou sílu k vyvinutí tlaku na Peking a od dalších bojů upustily. V devadesátých letech 20. století probíhaly v regionu drobné střety a incidenty, které nevedly k větším konfliktům. Začátek nového tisíciletí v regionu Jihočínského moře probíhal klidně. K eskalaci napětí dochází od roku 2010. Ve 20. století došlo ke konfliktům mezi Čínou a Tchaj-wanem. V konfliktu došlo ke třem vážným střetům (v roce 1954, 1958 a 1996), kdy hrozilo, že konflikt přeroste v otevřenou válku.¹¹¹

¹¹⁰ HACKETT, Edited by James. *The Military Balance 2013: the annual assessment of global military capabilities and defence economics* [online]. Oxfordshire: Routledge, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-185-7436-808. Dostupné z: <http://fletcher.tufts.edu/Simulex/Scenario-Background/~media/Fletcher/Microsites/SIMULEX/pdfs/SIMULEX%202013/The%20Military%20Balance%202013%20-%20Ch%206.pdf>

¹¹¹ Region Jihočínského moře jako bezpečnostní komplex. *Sekuritaci* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/region-jihocinskeho-more-jako-bezpecnostni-komplex/>

4 Návrhová část

Situace v regionu Jihočínského a Východočínského moře je nestabilní. Spory mezi jednotlivými zeměmi budou pravděpodobně eskalovat namísto uklidnění situace. V souvislosti s rostoucími lidskými populacemi a ubýváním zdrojů, bude přibývat konfliktů v této oblasti.

Návrhová část bude obsahovat návrhy budoucího vývoje exkluzivních ekonomických zón v regionu Jihočínského a Východočínského moře, předpokládaný vývoj ekonomik Číny, Japonska a Tchaj-wanu. Bude navržen optimální vývoj rybolovu v regionu s ohledem na udržitelný výlov. Návrhová část bude obsahovat předpokládaný bezpečnostní vývoj ve zkoumaném regionu.

4.1 Exkluzivní ekonomická zóna

Předmětem sporů v regionu Jihočínského a Východočínského moře jsou exkluzivní ekonomické zóny. EEZ rozdělují vodní plochu do sektorů připadající jednotlivým státům. Státy vlastní přírodní a nerostné suroviny, které se nachází na území jejich EEZ. Jihočínské a Východočínské moře je velice bohaté na ropu a zemní plyn a ve vodách se nacházejí bohatá loviště ryb. Spory jsou vedeny o souostroví, která by změnila rozlohu jednotlivých EEZ. Nejsilnějším státem v regionu je Čína, která si nárokuje největší část Jihočínského moře. Čína vede spor i ve Východočínském moři o souostroví Senkaku.

Otázkou je jak rozdělit vody Jihočínského a Východočínského moře, aby s tím souhlasily všechny státy. Takový úkol je téměř neproveditelný a je potřeba najít cestu nejmenšího odporu. Největším problémem je Čína. Jelikož si nárokuje největší část, každé přerozdělení by znamenalo ztrátu území. Ztráta území, nad nímž má Čína svrchovanost, není pro čínskou vládu přijatelné řešení.

Ideálním řešením se jeví vynechání sporných ostrovů a určení ekonomických zón pouze podle základní linie pevninské části států. V místech kde mezi hranicemi států není moře široké 400 námořních mil, například mezi Čínskou pevninou a Tchaj-wanem, by prostor byl rozdělen rovným dílem, jak uvádí Úmluva o mořském právu. Části Jihočínského moře, které by nebyly rozděleny mezi okolní státy, by dostaly statut volného moře. Dohled nad volným mořem v regionu polouzavřeného Jihočínského

moře může být problematický. Vhodnějším řešením by tedy bylo rozdělit volné moře bezesbýtku rovným dílem mezi státy, jejichž EEZ přiléhají k této oblasti.

Bez přítomnosti dalších faktorů by toto mohlo být ideálním a spravedlivým řešením.

4.2 Ekonomická situace v regionu

Čína je největší v mnoha ohledech. V regionu je největší co do rozlohy, největší v počtu obyvatel, má největší ekonomiku a největší armádu. Čína udává směr celému regionu. Čínské HDP je druhé největší na světě a stále roste velice rychle. Čína směřuje k tomu stát se největší světovou ekonomikou a předstihnout Spojené státy. Vzhledem k počtu obyvatel žijících v Číně, příjem na osobu není vysoký. Přestože je ekonomická situace země jako celku dobrá, příjem na obyvatele neodpovídá ani světovému průměru. Čína by se měla zaměřit na situaci uvnitř státu. Například životní prostředí je oblast, kam by Čína měla směřovat svůj zájem. Sedm z deseti měst s nejznečištěnějším ovzduším je právě v Číně. Čína má malé zásoby pitné vody, se vzrůstající populací bude za pár let čelit akutnímu nedostatku pitné vody. Na druhé straně Čína výrazně investuje do vzdělání. Vláda buduje nové univerzity, ze kterých vychází více vysokoškoláků než například ve Spojených státech. Vzdělání je stavebním kamenem rozvoje, a pokud nenastane takzvaný odliv mozků, jako k tomu dochází v Africe, Čína se může stát velmi prosperující zemí.

Japonský rozvoj je velice limitován omezeným územím ostrovů, na kterých se Japonsko rozkládá. Japonská ekonomika patří mezi světové lídry. Japonsko dosahuje velmi vysokého technologického rozvoje. Stupeň technologického rozvoje se odráží téměř ve všech oblastech života v Japonsku. Vlivem technologické dovednosti jsou Japonci schopni zajistit nejvyšší výnosy z rýžových polí, a tím zajistit soběstačnost v rýžové produkci. Technologická vyspělost se Japonsku stala málem osudnou v roce 2011 kdy zemětřesení a následná vlna tsunami poškodila jadernou elektrárnu Fukušima. Stav japonské ekonomiky se následkem přírodní katastrofy a globální krize propadl. Japonská vláda se snaží o obnovu původního stavu své ekonomiky. Pokud nenastane zvrát v regionu Východní Asie v otázkách bezpečnosti Japonsko jistě krizi překoná a bude nadále jednou z nejsilnějších světových ekonomik.

Tchaj-wan je velice úzce spojený s Čínou. Od roku 2008 podepsala tchaj-wanská vláda téměř 20 bilaterálních dohod s Čínou. S Čínou Tchaj-wan také podepsal Rámcovou smlouvu o hospodářské spolupráci. Dohoda byla uzavřena jako reakce na vznikající zóny volného obchodu v regionu mezi jednotlivými obchodními partnery. Můžeme předpokládat, že Tchaj-wan bude dál směřovat k Číně jako svému největšímu obchodnímu partnerovi. Tchaj-wanská vláda chce nově investovat do obnovitelných zdrojů energie a vynaložit větší část vládních financí na podporu podnikání. Dle předpokladů bude Tchaj-wanská ekonomika i nadále růst.

4.3 Rybolov

Rybolov je pro region Jihočínského a Východočínského moře velice významný. Představuje obživu jak v podobě ryb, tak i v podobě zaměstnání. Důležitým cílem v oblasti rybolovu je dosáhnout udržitelného rybolovu. Problém nadměrného výlovu se netýká pouze Jihočínského a Východočínského moře. S narůstající populací bude poptávka po potravinách exponenciálně růst. Proto je důležité dosáhnout udržitelného rybolovu a zabezpečit tak potravu i pro příští generace.

Zajistit aby rybářské lodě lovily pouze omezené množství je nelehký úkol je však nezbytný pro zachování udržitelného rybolovu. Budoucí vývoj problematiky by měl obsahovat zvýšení dohledu nad rybolovem. Kontrola výlovu a následné tresty za nedodržení pravidel musí být dostatečně přísné, aby se zamezilo podobnému jednání. Kontroly by měly být prováděny mezinárodní nezávislou organizací. Údaje, které poskytují vlády, jsou často nepřesné.

Produkce akvakultury by měla být monitorována stejně jako mořský rybolov. V akvakultuře by měly být sledovány látky, které jsou přidávány do vody a v jakém množství. Ve vodách s vysokým obsahem živin vznikají další organismy, a ty snižují produkci ryb. Paradoxně tedy s větším množstvím krmení klesá výnosnost vodních ploch.

Dohled a kontrola by měla být nad čínskými rybářskými společnostmi. Ze studií vyplývá, že Čína neudává pravdivá data o výlovu. Podhodnocením nebo i nadhodnocením výlovu se omezuje produkce. Přiznáním menšího výlovu než je skutečnost dochází k postupnému snižování populace ryb až k jeho zániku.

Nadměrný výlov je problém, který se týká celého světa. Je důležité zabránit drancování moří a zamezit nadměrnému výlovu ryb a mořských plodů. Trvale udržitelný rybolov zachová produkci potravy i pro další generace.

4.4 Armáda

Napětí v regionu Jihočínského moře v posledních letech vzrostlo. Země regionu aktivně zbrojí a modernizují své armády. Hlavní oblastí armády, kterou země regionu vylepšují, je námořnictvo. Největším vojenským aktérem regionu je Čína. Sousední státy se snaží prosadit změnu vlastnictví ostrovů v Jihočínském moři, a tím zmenšit oblast ovládanou Čínou. Státy v regionu podepsaly smlouvu o mírových řešeních konfliktů na jejich území. Spory se v současnosti řeší na poli diplomacie, ale zda tomu tak bude i v budoucnu je otázkou.

V Jihočínském a Východočínském moři mají své zájmy i Spojené státy. Pokud spory budou eskalovat v otevřený konflikt, je pravděpodobné, že se do bojů zapojí i Spojené státy. Čína aktivně zbrojí a posiluje svoji armádu a především námořnictvo. Dojde-li ke konfliktu v horizontu 5. let, Spojené státy by měly být schopné Čínu porazit. V následujících letech by Čína mohla dosáhnout velikosti americké armády a výsledek konfliktu by byl značně nejasný.

Prioritním řešením je urovnat spory diplomatickou cestou a vyhnout se ozbrojenému konfliktu. Přes Jihočínské a Východočínské moře vedou důležité obchodní trasy a ozbrojený konflikt by ovlivnil dodávky důležitých komodit do celého světa. Čína přes Jihočínské moře dováží ropu a Japonsko potraviny.

Vlády jednotlivých států musí pracovat na vyřešení sporů a zamezení možnosti ozbrojeného konfliktu, který by mohl přerůst v otevřenou válku.

5 Závěr

Region Jihočínského a Východočínského moře je velice důležitý v mnoha ohledech. Pod hladinou moří se nacházejí značná ložiska ropy a zemního plynu. Obě čínská moře jsou bohatá na zásoby ryb a mořských plodů, které představují hlavní část obživy obyvatel žijících v regionu.

Cílem práce bylo analyzovat teritoriální nároky v regionu Jihočínského a Východočínského moře. Z provedených analýz vyplývá, že pokud v regionu nedojde k uklidnění a kontrole situace za pomoci mezinárodních organizací s dostatečnými pravomocemi, může dojít k mnoha nenávratným změnám v oblasti přírodních zdrojů a dokonce i k vojenskému konfliktu, který by v současném vojensky vyspělém světě představoval nebezpečí pro celý region a v případě zapojení dalších mocností také pro celý svět. Bylo by vhodné vytvořit celosvětový polický tlak na země regionu, zvláště na Čínskou lidovou republiku, která si v uplynulé době vynucovala svoje nároky vojenskou cestou, aby se tyto obavy nenaplnily.

6 Zdroje

Akvakultura - Ryby došly!. In: *VTM E15* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/clanek/akvakultura-ryby-dosly>

A National Strategy for the South China Sea. *The Heritage Foundation* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.heritage.org/research/reports/2014/04/a-national-strategy-for-the-south-china-sea#_ftn10

Analysis: China's nine-dashed line in South China Sea. *Reuters* [online]. 2012 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/05/25/us-china-sea-boundary-idUSBRE84O07520120525>

Biodiverzita. *Studentsummit* [online]. 2010 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1296051314990BGR_UNEP_Biodiverzita.pdf

Bouřlivé vody Jihočínského moře: kdo s koho?. *Natoaktual.cz: Oficiální portál Informačního centra o NATO* [online]. 2012 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/bourlive-vody-jihocinskeho-more-kdo-s-koho-f2p-/na_analyzy.aspx?c=A120828_114020_na_analyzy_m02

Buzan, B. a Wæver, O. (2003): *Regions and powers: the structure of international security*, Cambridge: Cambridge University Press.

China. *Central Intelligence Agency: The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

China. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

China Economy. *Economy Watch: Follow the Money* [online]. 2013 [cit. 2014-11-21]. Dostupné z: http://www.economywatch.com/world_economy/china

Chlorella. *American Cancer Society* [online]. 2011 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: <http://www.cancer.org/treatment/treatmentsandsideeffects/complementaryandalternative/medicine/herbsvitaminsandminerals/chlorella>

Code of Conduct for Responsible Fisheries. *Food and Agriculture Organization of the United Nations* [online]. 2014 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fishery/code/en>

Corpus iuris civilis. In: *Iuridictum Encyklopedie o právu* [online]. 2010 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Corpus_iuris_civilis

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2014: IN DETAIL. *Transparency International* [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: http://www.transparency.org/cpi2014/in_detail#myAnchor1

Cross Database. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2012 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://portal.sipri.org/publications/pages/common/cross-search>

Defense Programs and Budget of Japan. *Ministry of Defense* [online]. 2013 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://www.mod.go.jp/e/d_budget/pdf/250516.pdf

Detective work uncovers under-reported overfishing. In: *Nature* [online]. 2013 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.nature.com/news/detective-work-uncovers-under-reported-overfishing-1.12708>

Fact Sheet on the Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2012 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/senkaku/fact_sheet.html

Fisheries and Aquaculture Department [online]. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fishery/about/en>

Fishing vessels. *Fisheries and Aquaculture Department* [online]. 2010 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.fao.org/fishery/topic/1616/en>

GDP (current US\$). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD/countries/1W?display=default>

GDP growth (annual %). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

Global resource use - Worldwide patterns of resource extraction. *World resources forum* [online]. 2014 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.worldresourcesforum.org/issue>

HACKETT, Edited by James. *The Military Balance 2013: the annual assessment of global military capabilities and defence economics* [online]. Oxfordshire: Routledge, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-185-7436-808. Dostupné z: <http://fletcher.tufts.edu/Simulex/Scenario-Background/~media/Fletcher/Microsites/SIMULEX/pdfs/SIMULEX%202013/The%20Military%20Balance%202013%20-%20Ch%206.pdf>

Human Development Index (HDI). *UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME: Human Development Reports* [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Human Development Report 2014 [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. ISBN 978-92-1-056659-9. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>

Index mundi [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.indexmundi.com/>

Inland Waters Biodiversity - What is It?. *Convention on Biological Diversity* [online]. 2010 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.cbd.int/waters/inland-waters/>

Is the Nine-Dash Line in the South China Sea Legal?. *China US Focus* [online]. 2014 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.chinausfocus.com/peace-security/is-the-nine-dash-line-in-the-south-china-sea-legal/>

Jak a proč stárne Čína?. *Přírodovědci.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <https://www.prirodovedci.cz/geograf/clanky/jak-a-proc-starne-cina>

Japan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

Japan earthquake: Explosion at Fukushima nuclear plant. *BBC* [online]. 2011 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-12720219>

KAVKA, Miloš. *Ryby, ostatní vodní živočichové a výrobky z nich* [online]. 1. vyd. Praha: Sdružení českých spotřebitelů pro Českou technologickou platformu pro

potravin, 2013 [cit. 2014-12-20]. ISBN 978-808-7719-053. Dostupné z: http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace/WEB%20Ryby_FIN%201.pdf

Klare, M. (2001): *Resource Wars: the new landscape of global conflict*, New York: Metropolitan Books.

LAWS, Edward A. *El Niño and the Peruvian anchovy fishery*. Sausalito, CA: University Science Books. ISBN 09-357-0280-6.

Liaoning (Varyag) Aircraft Carrier, China. *Naval-technology.com* [online]. 2012 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.naval-technology.com/projects/varyag-aircraft-carrier-china/>

Little Islands Are Big Trouble In The South China Sea. *Npr* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.npr.org/2012/09/07/160745930/little-islands-are-big-trouble-in-the-south-china-sea>

Maritime law. *Encyclopædia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/365510/maritime-law>

Mezinárodní vztahy v oblasti rybolovu. *Evropský Parlament* [online]. 2014 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.3.6.html

Military expenditure (% of GDP). *The World Bank* [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS>

Military Expenditure. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2012 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://portal.sipri.org/publications/pages/expenditures/country-search>

Our history. *Transparency International* [online]. 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/whoweare/history>

PIVNIČKA, Karel. *Aplikovaná ekologie :dlouhodobá udržitelnost rybářské, zemědělské a lesnické produkce*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 185 s. ISBN 80-246-0599-6.

Population growth and the ‘tragedy of the commons’. *Environment and Society* [online]. 2005 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <https://people.eou.edu/socenv/readings/week-5/tragedy/>

Population pyramid. *Encyclopædia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/470464/population-pyramid>

Potsdam Declaration. *Birth of the Constitution of Japan* [online]. 1945 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.ndl.go.jp/constitution/e/etc/c06.html>

Problematika nerostných surovin – spor o Jihočínské moře. *UNSC* [online]. 2012 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1352500163324UNSC_Problematika-nerostnych-surovin---spor-o-Jihocinske-more.pdf

Proč není 21. století japonské?. *Ústav mezinárodních vztahů Praha* [online]. 2012 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/article/proc-neni-21-stoleti-japonske>

Rice Growing Environments. *International Rice Research Institute* [online]. 2009 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.knowledgebank.irri.org/submergedsoils/index.php/rice-growing-environments/lesson-1>

Recese, deprese - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/recese_deprese

Region Jihočínského moře jako bezpečnostní komplex. *Sekuritaci* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/region-jihocinskeho-more-jako-bezpecnostni-komplex/>

Ryby. *Nutricoach* [online]. 2012 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.nutricoach.cz/ryby--c51>

Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/c_m1/senkaku/page1we_000009.html

Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://www.mofa.go.jp/a_o/c_m1/senkaku/page1we_000010.html

SIPRI Definition of military expenditure. *Stockholm International Peace Research Institute* [online]. 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: http://www.sipri.org/research/armaments/milex/milex_database/definitions

Sipri Yearbook 2014 Armaments, Disarmament and International Security. Oxford Univ Pr, 2014 [cit. 2014-12-28]. ISBN 978-019-8712-596

South China Sea. *U.S. Energy Information Administration* [online]. 2013 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.eia.gov/countries/analysisbriefs/South_China_Sea/south_china_sea.pdf

State of World Fisheries and Aquaculture 2014 [online]. Food, 2014 [cit. 2014-12-21]. ISBN 978-925-1082-751. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/a-i3720e.pdf>

Sustainable Management of Pelagic Fisheries in the South China Sea Region. In: *United Nations – The Nippon Foundation Fellow* [online]. 2006 [cit. 2014-12-26]. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/nippon/unff_programme_home/fellows_pages/fellows_papers/khemakorn_0607_thailand.pdf

SYROVÁTKA, Miroslav. Jak (ne)měřit kvalitu života. Kritické pohledy na index lidského rozvoje. In: *Mezinárodní vztahy*. Roč. 43, č. 1 (2008), s. 9-37. ISSN 0323-1844

Table of claims to maritime jurisdiction [online]. 2011 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summery_of_claims.pdf

Taiwan. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>

Taiwan. *Worldstat info* [online]. 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://en.worldstat.info/Asia/Taiwan/Land>

Taiwan lifts fisheries output. *World fishing and Aquaculture* [online]. 2014 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.worldfishing.net/news101/regional-focus/taiwan-lifts-fisheries-output>

Taiwan ranks 21st in world human development index. *Focus Taiwan* [online]. 2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://focustaiwan.tw/news/asoc/201409180039.aspx>

Talaue-McManus L., *Transboundary Diagnostic Analysis for the South China Sea*, vol. 14, EAS/RCU Technical Report Series (Bangkok, Thailand: UNEP, 2000)

The Encyclopedia of Ancient History, First Edition. Edited by Roger S. Bagnall, Kai Brodersen, Craig B. Champion, Andrew Erskine, and Sabine R. Huebner, print pages 3970–3972.

The United Nations Convention on the Law of the Sea: A historical perspective. *Oceans & law of the sea United Nations* [online]. 1998 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: [http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm#Third Conference](http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_historical_perspective.htm#Third_Conference)

Timeline: China's reforms of yuan exchange rate. In: *Reuters* [online]. 2012 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2012/04/14/us-china-yuan-timeline-idUSBRE83D03820120414>

Tuňák pruhovaný. In: *Živá země* [online]. 2008 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://zivazeme.cz/atlas-ryb/tunak-pruhovany>

ÚMLUVA Organizace spojených národů o mořském právu. In: *240/1996*. 1996. Dostupné z: <http://www.windsea.cz/public/Image/sekce-tyt-117/umluva-osn-o-morskem-pravu.pdf>

UNSC Problematika nerostných surovin – spor o Jihočínské moře. Praha, 2012. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1352500163324UNSC_Problematika-nerostnych-surovin---spor-o-Jihocinske-more.pdf

Východočínské moře: v zajetí nacionalismu. In: *Sekuritaci: Studentský portál o bezpečnosti* [online]. 2012 [cit. 2014-11-17]. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/vychodocinske-more-v-zajeti-nacionalismu/>

Vyhynou mořské ryby kvůli naší zdravé stravě?. *Nadace na ochranu zvířat* [online]. 2003 [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: <http://www.ochranazvirat.cz/74/czech/clanek/vyhynou-morske-ryby-kvuli-nasi-zdrave-strave-/>

Význam mastných kyselin omega-3 a omega-6. *EUFIC* [online]. 2008 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.eufic.org/article/cs/nutrition/fats/artid/omega-3-a-omega-6/>

What is Aquaculture?. *NOAA Fisheries* [online]. 2012 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z:
http://www.nmfs.noaa.gov/aquaculture/what_is_aquaculture.html

7 Seznam obrázku

Obrázek 1 světový objem výlovu a akvakultury zdroj: FAO.....	21
Obrázek 2 teritoriální nároky v regionu Jihočínského a východočínského moře zdroj: npr.....	29
Obrázek 3 EEZ v Jihočínském a Východočínském moři zdroj: The Heritage Foundation	31
Obrázek 4 Největší světová rýžová pole zdroj: knowledgebank.irri.org	37
Obrázek 5 Hlavní rybářské sektory zdroj: FAO	40
Obrázek 6 Procentuální hodnocení zásob ryb v lovištích zdroj: FAO	41
Obrázek 7 Využití a zásoby ryb zdroj: FAO	42
Obrázek 8 způsoby zpracování rybářských produktů v rozvinutých a rozvojových zemích zdroj: FAO	43
Obrázek 9 Gordon-Scheaferův model vztah mezi přírůstkem a velikostí populace zdroj: LAWS.....	44
Obrázek 10 Křivka udržitelného výlovu zdroj: LAWS.....	45
Obrázek 11 Typy vztahů mezi početností rodičovské populace a přírůstkem zdroj: PIVNIČKA	46
Obrázek 12 Vývoj výdajů na obranu Číny a USA zdroj: IISS	51

8 Seznam grafů

Graf 1 HDP v miliardách amerických dolarů zdroj: Světová banka, Statista	33
Graf 2 HDP na obyvatele v amerických dolarech zdroj: Světová banka, Index Mundi.	34
Graf 3 vývoj HDI zdroj: Human Development Report, National Statistics ROC.....	36
Graf 4 Armádní výdaje zdroj: SIPRI.....	48
Graf 5 Roční navýšení armádních výdajů zdroj: vlastní výpočty	49

9 Seznam tabulek

Tabulka 1 počet obyvatel v milionech zdroj: Světová banka, Index Mundi 34

Tabulka 2 počet pracujících lidí v rybářském průmyslu a akvakultuře (v milionech)
zdroj: FAO..... 38

10 Přílohy

HDP v miliardách amerických dolarů zdroj: Světová banka, Statista

GDP (current US\$)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čína	1931,64	2256,90	2712,95	3494,06	4521,83	4990,23	5930,50	7321,89	8229,49	9240,27
Japonsko	4655,80	4571,87	4356,75	4356,35	4849,18	5035,14	5495,39	5905,63	5954,48	4919,56
Tchaj-wan	340,10	364,85	376,33	393,11	400,20	377,57	428,22	465,20	475,33	489,21

Roční růst HDP zdroj: Světová banka, Index Mundi

GDP growth (annual %)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čína	10,1	11,3	12,7	14,2	9,6	9,2	10,4	9,1	7,7	7,7
Japonsko	2,4	1,3	1,7	2,2	-1,0	-5,5	4,7	-0,5	1,4	1,5
Tchaj-wan	6,2	4,7	5,4	6,0	0,7	-1,8	10,8	4,2	1,5	2,1

Vývoj HDI zdroj: Human Development Report, National Statistics ROC

	2005	2008	2010	2011	2012	2013
Čína	0,645	0,682	0,701	0,710	0,715	0,719
Japonsko	0,873	0,881	0,884	0,887	0,888	0,890
Tchaj-wan	0,846	0,857	0,873	0,874	0,879	0,882

Armádní výdaje zdroj: SIPRI

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čína	63,56	71,496	83,928	96,782	106,64	128,734	136,239	147,268	159,62	171,381
Japonsko	61,201	61,288	60,892	60,574	59,14	59,735	59,003	60,452	59,571	59,431
Tchaj-wan	9,783	9,413	9,031	9,556	9,73	10,478	9,904	9,998	10,566	10,288

HDP na obyvatele v paritě kupní síly v dolarech zdroj: Světová banka, Index Mundi

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čína	1490,00	1731,00	2069,00	2651,00	3414,00	3749,00	4433,00	5447,00	6093,00	6807,00
Japonsko	36442,00	35781,00	34102,00	34095,00	37972,00	39473,00	43118,00	46204,00	46679,00	38634,00
Tchaj-wan	25300,00	27500,00	29500,00	30100,00	31100,00	32000,00	35700,00	38200,00	38900,00	39600,00

Meziroční růst výdajů na armádu zdroj: vlastní výpočty

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čína	12,49	17,39	15,32	10,19	20,72	5,83	8,10	8,39	7,37
Japonsko	0,14	-0,65	-0,52	-2,37	1,01	-1,23	2,46	-1,46	-0,24
Tchaj-wan	-3,78	-4,06	5,81	1,82	7,69	-5,48	0,95	5,68	-2,63